

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Daarvoor worden weerstandsvermogen en risicobeheersing geschetst en kengetallen over de financiële weerbaarheid en wendbaarheid gepresenteerd.

De coronapandemie en de oorlog in Oekraïne hebben de afgelopen jaren laten zien dat er snel ernstige verstoringen kunnen optreden, op grote schaal en met een forse impact, voor vrijwel iedereen. De gevolgen ervan zien we in de vorm van ongekend hoge inflatie en hebben we ook ervaren als gemeente, vrijwel alle beleidsterreinen zijn er door geraakt.

Ook de nabije toekomst is behoorlijk onzeker. De oorlog, de opgaven vanuit het Rijk (met niet altijd voldoende middelen), gebrek aan menskracht en materialen, de op de loer liggende recessie, de weer aantrekkende problematiek bij jeugd en de nieuwe financieringssytematiek voor gemeenten vormen daarmee risico's op korte / middellange termijn. Dit vraagt om continue bewustwording, om monitoren en acteren en dat is wat we doen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing is het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met – beleidsmatige en/of financiële – gevolgen. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat beleid en uitvoering in gevaar komen. Weerstandsvermogen is de beschikbare gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is samengevat in de volgende tabel. Ultimo 2022 bedroeg de weerstandscapaciteit € 16.055.852

Tabel weerstandscapaciteit

Omschrijving	Stand 31-12-2021 rekening	Stand 31-12-2022 Begroot	Stand 31-12-2022 rekening
Algemene Risico Reserve	€ 2.902.190	€ 6.792.949	€ 9.069.846
Reserve minimabeleid	€ 59.113	€ 59.113	€ 67.272
Reserve Sociaal Domein	€ 4.091.110	€ 3.618.372	€ 6.169.199
Reserve risico's grondbedrijf	€ 677.718	€ 677.718	€ 749.535
Totaal	€ 7.730.131	€ 11.148.152	€ 16.055.852

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die worden gelopen. Daarvoor doen we aan risicomangement. Doelen hiervan zijn het bevorderen van risicobewustzijn en het expliciet maken en beheersen van risico's. Het is een continu proces gericht op:

- Het identificeren van risico's: waar lopen we welke risico's?
- Het classificeren van risico's: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
- Het treffen van beheersmaatregelen

We doen dit door tweemaal per jaar risicosessies te houden met inhoudelijk en financieel betrokkenen. Daarbij worden risico's benoemd en waarbij per risico de kans op optreden en de gevolgen (impact) ervan worden bepaald. Gevolgen in financiële zin – incidenteel of structureel (i/s in de onderstaande tabel) - en voor doelstelling en imago (in de vorm van een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een groter gevolg). Zo actualiseren we het overzicht van risico's, als basis voor beheersmaatregelen, gericht op verminderen van kans op optreden en/of op beperken van gevolgen. Hierbij wordt opgemerkt dat het soms lastig is om de risico's te kwantificeren.

De belangrijkste risico's zijn samengevat in de tabel Risico's en worden toegelicht.

Daarmee zijn niet alle risico's benoemd. Want de gemeente zit sterk in de Twenterandse samenleving en heeft vele relaties met bijv. sportverenigingen en culturele organisaties. Het kan dan gaan om private/maatschappelijke organisaties met een grote betekenis voor de Twenterandse samenleving. Deze kan zo groot zijn dat, wanneer zich bijv. bedrijfsvoering risico's voordoen bij die organisaties, de gemeente als vangnet kan optreden, bestuurlijk dan wel financieel, afhankelijk van bestuurlijke afweging. Deze scenario's zijn slecht op voorhand te bepalen omdat de gemeente veelal geen statutaire verantwoordelijkheid draagt. Wel wordt opgemerkt dat verenigingen steeds meer een beroep doen op privatiseringsmogelijkheden en garantstellingen voor geldleningen om tot vernieuwing te komen. Verder noemen we de klimaatverandering zoals die zich kan manifesteren in wateroverlast, droogte en/of hitte. Dit zijn evenzeer risico's.

Specifiek noemen we nog zes risico's: de omgang met systemen, inkoop, contractbeheer, Kanaal Almelo de Haandrik, bouw van het nieuwe zwembad en verbouwing en herhuisvesting van gemeentehuis.

De toenemende digitalisering heeft geleid tot een veelheid aan systemen die veel vraagt van medewerkers. Dit kan leiden tot onjuist gebruik van systemen met mogelijk fouten en/of verspilling als gevolg. Daarom is werken aan digivaardigheden een agendapunt. Ook speelt bij systemen dat koppelingen niet altijd goed werken. Waar voorheen keuzes per losse applicatie werden gemaakt (qua systeem, leverancier, kosten) is nu de koers om meer vanuit het gebruikersgemak en vanuit het besef van het gehele applicatielandschap te kijken bij vervangingen.

Bij inkoop bestaat de kans dat niet alle inkoopbehoeften in beeld zijn dan wel dat hierbij niet de juiste procedure is gevolgd. Risico hiervan kan bijv. zijn dat een marktpartij een verbod tot uitvoering van de opdracht en een gebod tot heraanbesteding vordert op straffe van een dwangsom. Daarnaast is er het risico van onrechtmatig handelen, met als gevolg een jaarrekening zonder goedkeurende verklaring. Het proces inkoop en aanbesteding wordt met het oog hierop in 2023 onder handen genomen gericht op verbetering en borging.

Als contracten niet goed beheerd worden bestaat het risico dat rechtmatig afgesloten contracten onrechtmatig worden. Goed contractbeheer met ondersteuning van een contractbeheersysteem is noodzakelijk. Op basis van het plan van aanpak 'Professionaliseren van de inkoopfunctie' worden hierop verdere acties ondernomen. Ook is het de bedoeling om in samenwerking met de accountant op deze materie een beleidslijn te ontwikkelen en uit te voeren. Verbeteringen worden opgepakt bij de aanpak van het proces inkoop en aanbesteding.

Bij het Kanaal Almelo de Haandrik speelt dat de gemeente mogelijk door de eigenaren (deels) aansprakelijk wordt gesteld voor de schade die aan hun woningen of bedrijfspanden is opgetreden. Of door netwerkbeheerders wanneer de door hen aangevraagde vergunning of instemming wordt geweigerd, omdat de gemeente schade, die mogelijk door hun werkzaamheden zou kunnen optreden, wil voorkomen. Daarnaast leidt de gemeente zelf aanzienlijke schade aan de eigen infrastructuur, omdat deze buiten de schaderegeling van de provincie valt en dit vraagt op termijn forse investeringen en mogelijk voor onze rekening.

Het project nieuwbouw zwembad De Stamper ontkomt ook niet aan prijsstijgingen en is hierdoor financieel onder druk komen te staan. Hoewel het project in 2021 is aanbesteed en reeds een groot aantal contracten in 2021 is afgesloten konden niet alle leveringen voor de afgesproken prijs plaatsvinden. Ook was het niet mogelijk om alle prijsstijgingen uit de post onvoorzien op te vangen en daarom is de raad om aanvullend krediet gevraagd en daarmee lijkt het risico ondervangen.

De verbouw en herinrichting van het gemeentehuis is een project gericht op drie doelen:

verduurzaming van de achtergevel, vervanging en verduurzaming van installaties en creëren van toekomstbestendige inrichting van het pand. Onder dit laatste valt ook de omvorming van het gemeentehuis tot 'huis van ontmoeting' waarbij andere organisaties toetreden en delen van het pand huren en waarbij de huuropbrengsten inkomsten vormen voor de exploitatie van het gemeentehuis.

Bij een dergelijk groot en complex project spelen doorgaans risico's, liggend op het gebied van financiën, tijd en kwaliteit en deze zijn ook aanwezig in dit project, waarbij financiële risico's door sterk gestegen prijzen (bouwkosten, energiekosten, bouwkundig en technisch personeel, etc.) en uitbreiding scope (ICT bekabeling), in de raadsinfo van 20 februari jl. al zijn benoemd. Daarom is de

raad om aanvullend krediet gevraagd en daarmee lijkt dit financiële risico ondervangen. Ook vraagt de governance aandacht i.v.m. mogelijke gevolgen voor inkoop en aanbesteding en overige rechtmatigheid.

Tabel risico's

Tabel Risico's						
Risico's	impact				kans	vereist weerstandsvermogen
	in euro's	i/s	doel	imago		
1 Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingmaatregelen	€ 1.000.000	s	7	7	50%	€ 1.000.000
2 Huishoudelijke ondersteuning	€ 250.000	s	6	6	50%	€ 250.000
3 Open einde' regelingen	€ 1.750.000	s	7	7	50%	€ 1.750.000
4 Twentse visie op vervoer	€ 200.000	s	7	7	25%	€ 100.000
5 Optreden majeure procesfout of incident	€ 500.000	i	7	9	35%	€ 175.000
6 Samenwerkingsaspecten	€ 500.000	i	5	8	25%	€ 125.000
7 Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen	€ 500.000	s	5	5	40%	€ 400.000
8 Kwetsbaarheid informatiesystemen	€ 250.000	i	9	8	25%	€ 62.500
9 Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	€ 400.000	i	5	7	35%	€ 140.000
10 Uitvoeringsprogramma VTH	€ 1.000.000	i	3	8	15%	€ 150.000
11 Bodem	€ 400.000	i	3	3	20%	€ 80.000
12 Ruimtelijke ontwikkelingen	€ 300.000	i	3	6	20%	€ 60.000
13 Niet voldoen aan BIO / AVG	€ 250.000	i	4	8	5%	€ 12.500
14 Hack	€ 2.000.000	i	6	10	5%	€ 100.000
15 Regelgeving, BBV en gemeentefonds	€ 500.000	i	2	2	25%	€ 125.000
16 Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen	€ 500.000	i	2	8	20%	€ 100.000
17 Personeel gerelateerde risico's	€ 500.000	i	8	7	75%	€ 375.000
18 Humanitaire ontwikkelingen	€ 1.000.000	s	8	8	75%	€ 1.500.000
Totaal						€ 6.505.000

Weerstandsvermogen is 'impact in euro's' maal 'kans' waarbij structurele risico's dubbel tellen

Toelichting risico's

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingmaatregelen.

De decentralisaties betekenen voor het sociaal domein een grote uitdaging. Van de gemeente wordt verwacht dat er zorg en ondersteuning wordt georganiseerd en daarvoor zijn te weinig middelen beschikbaar. Inmiddels zijn er extra middelen voor Jeugdzorg toegezegd met daarbij de opgave om kosten terug te dringen. Daar is een hervormingsagenda voor Jeugd aan gehangen, waarover in het de eerste helft van 2023 een akkoord wordt verwacht tussen gemeenten en het Rijk. Echter zijn in het regeerakkoord van het kabinet bezuinigingen opgenomen. Het belang van de transformatie blijft daarmee nog steeds onverminderd van belang. In de aanpak waarvoor de gemeente Twenterand heeft gekozen staat deze transformatie dan ook centraal. Daarbij merken wij op dat de samenleving niet maakbaar is en externe effecten ook van invloed kunnen zijn.

2. Huishoudelijke ondersteuning.

In 2023 volgt een nieuwe aanbesteding van de Huishoudelijke ondersteuning. Uitkomsten hiervan kunnen een financieel effect hebben. Daarnaast heeft de Huishoudelijke ondersteuning een open einde risico en bestaat het risico dat nieuwe regelingen op dit terrein (zoals abonnementstarief eigen bijdrage en CAO-kosten) onvoldoende financieel worden gecompenseerd.

Vanaf 2019 zien we hogere kosten op de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Dit

komt enerzijds door een hogere indexatie door reële tarieven en anderzijds doordat het abonnementstarief en vergrijzing een aanzuigende werking heeft op de vraag naar Wmo voorzieningen. Het risico bestaat dat er onvoldoende wordt gecompenseerd door het Rijk met betrekking tot de volumestijgingen die het gevolg zijn van vergrijzing. Het abonnementstarief staat op de agenda van het nieuwe kabinet. De beheersing vraagt om aanpassing van het beleid en een gerichte monitoring van de ontwikkeling van dit risico. Inmiddels zijn hiertoe de eerste stappen gezet, zowel lokaal als regionaal. Een was- en strijkservice is ingezet als lokale financiële beheersmaatregel. Tegelijkertijd zien we een toename in het aantal (nieuwe) aanvragen voor HO, waardoor de er sprake is en zal zijn van wachtlijsten wanneer de beschikbare capaciteit hiermee niet in balans is.

3. 'Open einde' regelingen.

Binnen het sociaal domein zijn er verschillende gebieden waarbij sprake is van zogenaamde 'open einde' regelingen. Dit betekent dat in situaties waarin een aanvraag voor een voorziening niet afgewezen kan worden, de gemeente moet leveren. De hieruit voortvloeiende kosten zijn voor rekening van de gemeente, ook wanneer als gevolg hiervan het beschikbare budget wordt overschreden. Onder- en overschrijdingen worden in eerste instantie vanuit een reserve opgevangen. Dit risico speelt sterk in het sociaal domein. De beheersing richt zich o.a. op het voorliggend maatschappelijke veld, waar toenemend gebruik wordt gesignaleerd. Tenslotte is er in algemene zin binnen het Sociaal Domein sprake van forse stijgingen van de indexatie (gemiddeld circa 10 tot 15%) als gevolg van kostenstijgingen. Denk hierbij naast de generieke stijgingen bijvoorbeeld aan een toename in de kosten van leerlingenvervoer (o.a. toename brandstofkosten) en hulpmiddelen (o.a. toename kosten materialen)

4. Twentse visie op vervoer.

In samenwerking met andere Twentse gemeenten is er gewerkt aan een integrale oplossing voor de huidige situatie van verschillende naast elkaar bestaande vervoersstromen. Dit heeft geleid tot een aanbesteding in 2017 en inmiddels ook een lokale bestuursopdracht vervoer; er is inmiddels gestart met (de voorbereiding van) de nieuwe aanbesteding (in juni 2023 lopen de overeenkomsten af) in deze complexe markt. De kaders/randvoorwaarden van de aanbesteding kunnen een financiële impact gaan hebben. Het is niet uitgesloten dat de wijze waarop de kosten van het leerlingenvervoer anders zal gaan worden (denk bijv. aan een andere wijze van tariefopbouw). Tegelijkertijd is er (o.a. geïnitieerd vanuit Twenterand Duurzaam Financieel Gezond) ingezet op sturingsmogelijkheden hierop, zoals bijvoorbeeld ritten op hele korte afstand (alleen nog boven de 500 of 700 meter) niet langer toe te staan, de maximale reisafstand te beperken tot de wettelijke ondergrens van 20 kilometer in en om de woning etc.

5. Optreden van een majeure procesfout of incident.

Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident leidend tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring. Aanleiding hiervoor kan zijn: een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend; het onvoldoende op orde zijn van het administratieve proces met de programmatuur en het juiste gebruik daarvan; het verlenen van andere zorg dan bedoeld of het verlenen van te dure of te langdurige zorg door rolonduidelijkheid of gebrek aan kennis bij de medewerkers.

Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan. Het bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang) kan leiden tot extra kosten. Er kan een toename optreden van het aantal bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten. Van belang is dat indien wachttijden oplopen het risico toeneemt, daarom vindt monitoring van wachttijden plaats.

Wachttijden in de toegang en in de rest van de keten vragen bijzondere aandacht. Landelijk heeft dit ook aandacht en regionaal wordt dit ook verder opgepakt

6. Samenwerkingsaspecten.

In het sociaal domein wordt met veel partijen samengewerkt. Daar spelen ook risico's. Dat kan gaan over een verschil van inzicht over de kwaliteit van dienstverlening, hetgeen tot aansprakelijkheidskwesties kan leiden. Er zijn verschillende coalities in Twente wat invloed heeft op slagkracht, duidelijkheid en efficiency, ook richting externe partijen. Verder kunnen problemen ontstaan bij partijen, bijv. liquiditeitsproblemen, waardoor afspraken niet worden nagekomen en er bijvoorbeeld niet "wordt geleverd". Ook kan het leiden tot faillissement waardoor frictiekosten kunnen ontstaan en er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen om dienstverlening gecontinueerd te krijgen, bijvoorbeeld Early warning. Early warning betreft vroegsignalering bij problemen bij zorgaanbieders. Om problemen voor te zijn wordt er toenemend strakker aan de voorkant gescreend (barrièremodel). Het werken conform de privacywetgeving kan gevolgen hebben voor de beoogde integrale werkwijze en kan integraal maatwerk beperken.

De samenwerking op het gebied van inkoop kan moeizaam verlopen waardoor beoogde inkoopvoordelen niet gehaald worden. De verlengingen van de huidige inkoop voor het Twents Model zijn geregeld en de nieuwe inkoop voor het Twents Model in 2025 is gestart voor zowel jeugd als Wmo. Zowel binnen de Wmo en Jeugdzorg is er sprake van arbeidsmarktcrapte, wat een mogelijk risico kan gaan vormen voor toekomstige zorgdienstverlening aan inwoners.

Op het gebied van jeugd een discussie gaande over het al dan niet verhogen van de tarieven en zijn er personeelstekorten. Een mogelijke impact kan zijn dat tarieven buitenregulier worden verhoogd waardoor de kosten voor jeugdzorg toenemen. De personeelstekorten kunnen zijn ook een mogelijk risico voor het tijdig kunnen bieden van zorg en kunnen een negatieve invloed hebben op de dienstverlening. Tenslotte bestaat er in algemene zin een potentieel risico op zorgfraude. In samenwerking met partners zoals het OZJT, RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) en de SRT (Sociale Recherche Twente) worden risico's op het gebied van zorgfraude teruggebracht. Daarnaast wordt door de contractmanagers van gemeente Twenterand aandacht gevraagd tijdens (account)gesprekken met zorgaanbieders voor de managementrapportages, waarbij stil wordt gestaan bij de financiële verantwoording en de accountantsverklaring. Hierbij worden vragen gesteld over doel- en rechtmatigheid van de ingezette ondersteuning en wordt bij (potentiële) onregelmatigheden (denk bijv. aan een hoge verzilveringsgraad) hier nader op doorgevraagd.

Op het moment van schrijven is er ook sprake van bezwaarschriften c.q. claims op het gebied van het jongerenwerk. Dit kan tot extra kosten leiden.

7. Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen.

Er is een nieuw verdeelmodel voor de herverdeling van het gemeentefonds aangeboden. Hierop is door het Raad voor het Openbaar Bestuur een reactie gegeven dat het nieuwe verdeelmodel aanpassingen behoeft. Inmiddels is er een resolutie aangenomen waarbij het onduidelijk is wanneer er een nieuw verdeelmodel ingevoerd gaat worden.

Er zijn extra middelen Jeugdzorg toegekend voor 2021 en 2022. Het kabinet heeft een voorlopig besluitgenomen over 2023 en verder. Hierover is nog geen overeenstemming bereikt tussen VNG en het ministerie van VWS. Hierop vooruitlopend zijn de extra middelen al wel deels structureel in de begroting opgenomen (met instemming van de toezichthouder). Daarnaast is er ook sprake van andere wijzigingen die ook raken aan het Sociaal Domein. In het bijzonder noemen we de wijziging woonplaatsbeginsel en de nog te trekken conclusies van het rapport "Stelsel in groei" met de komende hervormingsagenda Jeugdzorg. Gedurende het jaar 2022 zijn o.b.v. het woonplaatsbeginsel de verantwoordelijkheden voor jeugdigen vanuit andere gemeenten naar onze gemeente overgedragen en zijn aan de andere kant de verantwoordelijkheden voor jeugdigen vanuit onze gemeente naar andere gemeente overgedragen. Hierin schuilt een mogelijk risico dat de zorgvolumes van de naar onze gemeente overgedragen verder kunnen toenemen, dan waar aanvankelijk rekening mee werd gehouden bij de verdeling van de financiële middelen van het woonplaatsbeginsel.

8. Kwetsbaarheid informatiesystemen

De afhankelijkheid van de bij het Sociaal Domein gebruikte informatiesystemen is groot. Per 1 januari 2022 is overgegaan naar een ander regiesysteem binnen het Sociaal Domein, waardoor gebruik kan worden gemaakt van 2 softwarepakketten van dezelfde softwareleverancier voor het gehele Sociaal Domein. Hiermee is het risico hieromtrent verkleind. Op het gebied van continuïteit zijn er risico's van uitval met stagnerende dienstverlening, niet tijdige betalingen en extra inzet/ bypasses als gevolg. De informatie uit het systeem kan tekortschieten voor goede sturing en geeft risico's in financiële grip (tijdigheid) en de export uit het systeem heeft een omvang die tot vervolgrisco's kan leiden.

De komende periode zullen nieuwe ontwikkelingen m.b.t. IT in het Sociaal Domein een rol gaan spelen. Hierbij moet o.a. worden gedacht aan verdere doorontwikkeling van stuurinformatie (oplevering van een real-time dashboard voor Jeugd en Wmo en deelname/lokaal uitrollen van het regionale Jeugd en Wmo-voorspelmodel), de implementatie van een nieuw document management systeem voor het sociaal domein en de implementatie van een nieuw zorg-veiligheidssysteem (i.v.m. uitkomst regionale aanbesteding).

9. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.

Verschillende soorten risico's kunnen zich voordoen. Die zijn gerelateerd aan:

- De leegstand van gebouwen;
- De staat van onderhoud;
- De bouwkundige staat;
- De exploitatie van gebouwen.

Gemeentelijk vastgoed is vastgoed waarvan de gemeente eigenaar is. Ook is er maatschappelijk vastgoed, in eigendom en/of in gebruik bij maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen en stichtingen. Wanneer er zich (financiële) problemen voordoen, zal de gemeente al snel worden aangesproken.

Als Twenterand zien we grote maatschappelijke opgaven op ons afkomen, zoals de energietransitie en de klimaatadaptatie met bijv. de uitdaging om het (gemeentelijk) vastgoed te verduurzamen. Verder is nodig in beeld te krijgen welk vastgoed de gemeente wil (blijven) inzetten voor de realisatie van doelen en het werken aan maatschappelijke opgaven. Ook is het goed om in het licht van de maatschappelijke opgaven het in eigendom hebben van het vastgoed te bekijken. Daarnaast kan de financiële situatie aanleiding zijn om het in bezit hebben van een deel van het vastgoed te heroverwegen.

Vastgoed in gemeentelijk eigendom draagt bij aan de maatschappelijke doelen van de gemeente Twenterand. Leegstaand of commercieel vastgoed zonder bijdrage aan de maatschappelijke doelen wordt afgestoten, in beginsel door verkoop. Het belang hiervan wordt onderstreept door de sterk oplopende energiekosten. Capaciteitsbeperkingen vormen hier een risico, maar met de komst van een assetmanager wordt gestart met exploitatiegericht werken en sturen op risicobeperking. In 2019 is beleidskader voor gemeentelijk vastgoed Twenterand vastgesteld, waarbij het vastgoed in kaart is gebracht, met hierbij de relatie met de doelenbomen. Ook zijn uitgangspunten geformuleerd die de richting bepalen, waarmee de afwegingen per gebouw of categorie kunnen worden gemaakt. De bouwkundige staat en de staat van onderhoud wordt 3-jaarlijks door een deskundig bureau geïnspecteerd en verwerkt in een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Hiermee wordt dit risico afgedekt.

10. Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving).

Het niet (kunnen) voldoen aan controles en frequenties in het uitvoeringsprogramma van evenementen-, bouw- en milieuvergunningen, als gevolg waarvan er ongewenste situaties kunnen ontstaan of optreden. Bijv. verkeerde opslag van gevaarlijke stoffen (milieu), of ten onrechte afgeven van een evenementenvergunning. Een ander risico is dat omgevingsvergunningen niet tijdig verleend of dat deze van rechtswege verleend worden, wat ongewenste maatschappelijke, juridische en economische effecten kan hebben. Deze risico's kunnen forse gevolgen hebben voor imago/doelrealisatie en ook financieel.

De milieu-inspecties en vergunningen zijn vanaf 2019 bij de Omgevingsdienst Twente (ODT) ondergebracht. De overige uitvoering van het Uitvoeringsplan ligt bij het team Omgeving. Wanneer dit plan wordt uitgevoerd blijven we binnen de aanvaardbaar geachte bestaande risico's. Dat de ODT een deel van de uitvoering verzorgt is van beperkte invloed op dit risico. De gemeente blijft verantwoordelijk. Dit geldt ook voor de verhaalbaarheid van kosten van verwijdering van drugsafval bij grondeigenaren. De beheersing van dit risico staat onder druk door de krapte op de arbeidsmarkt, het lukt onvoldoende om gekwalificeerd personeel aan te trekken en ook via inhuur/detachering lukt het niet.

11. Bodem.

Naar aanleiding van incidenten of wijzigingen (bijv. nieuwbouw) kan het gebeuren dat bij controles zaken naar boven komen die niet in orde zijn. Bijv. een (dreigende) verontreiniging, zo is onlangs PFAS aangetroffen. In die gevallen worden er maatregelen (opdracht tot sanering) genomen, al dan niet ondersteund door een dwangsom en met een termijn, een en ander ten laste van de organisatie die het betreft. Daarbij zijn situaties denkbaar waarbij de gemeente zelf bepaalde (delen van de) saneringen moet uitvoeren en de kosten ervan ook voor een deel draagt. Gedragslijn is hierbij dat aansprakelijkheid altijd direct bij de eigenaar wordt gelegd.

Deze handhavingstaken zijn per 2019 overgegaan naar de ODT.

Onder de Omgevingswet komen bodemtaken van de Provincie over naar de gemeente. We onderzoeken nog of deze taken eveneens bij de ODT kunnen worden ondergebracht.

Qua beheersing speelt de digitalisering van het bodemsysteem, waarbij bekende verontreinigingen zoveel mogelijk in kaart worden gebracht. Voor wat betreft de aanwezigheid of het aantreffen van asbest in de bodem is het Bureau Asbest Sanering (BAS) opgericht. Dit bureau werkt voor 7 Twentse gemeenten en neemt de onderzoeken en de sanering geheel voor haar rekening. De middelen hiervoor worden als subsidie ontvangen van de Provincie.

12. Ruimtelijke ontwikkelingen.

De invoering van de nieuwe Omgevingswet brengt risico's met zich mee. Die kunnen zich voordoen t.a.v. meerdere aspecten: niet tijdig klaar zijn, digitaliseringsproblemen (functioneel of financieel), tekortschietend omgevingsinstrumentarium (omgevingsplan/omgevingsvisie). Inmiddels is duidelijk dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt. Op die datum treedt ook de Wet Kwaliteitsborging (WKB) in werking. Met de WKB worden taken van gemeenten overgedragen aan externe markspartijen. Welke risico's dit met zich meebrengt in het geval van calamiteiten en bij verantwoordelijkheidsvraagstukken is nog onduidelijk, maar zijn wel aanwezig. Deze risico's zijn op dit moment niet goed in te schatten.

13. Niet voldoen aan BIO/ AVG en Wpg

Dit risico bestaat eruit dat niet wordt voldaan aan vereisten uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheden (BIO) of aan vereisten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg). Twenterand voldoet aan de minimum vereisten vanuit de BIO, AVG en Wpg. De beheersing van dit risico bestaat uit periodiek evalueren en acteren op de uitkomsten hiervan. Vanwege de cruciale rol die bewustzijn hier speelt wordt hieraan voortdurend aandacht besteed. Daarnaast speelt bij de beheersing de uitvoering van het geactualiseerde beveiligingsplan met organisatiebrede toepassing van tweefactor authenticatie. Er is een verzekering afgesloten waardoor de impact van bepaalde risico's, zoals bijvoorbeeld een datalek of hack, wordt beperkt. We merken hierbij op dat het toenemend moeilijker wordt om een dergelijk risico te verzekeren en dat de premie met een factor 3 is toegenomen.

14. Hack

Dit is het risico dat onbevoegden zoals bijv. criminelen toegang krijgen tot (delen van) onze systemen waardoor systemen niet meer werken, data worden versleuteld. Ondanks alle beveiligingsmaatregelen (zie ook risico 13) kan dit niet worden uitgesloten.

15. BBV, gemeentefonds en overige financiële regelgeving.

Tot 2025 lijken de risico's inzake uitkeringen gemeentefonds te overzien, de wijzigingen zijn verwerkt in de begroting en de risico's van het 'trap op, trap af' zijn afgedekt. De uitkomsten van de CAO onderhandelingen zijn ongewis en daarmee een risico.

Wijzigingen in BBV, bijvoorbeeld als gevolg van een wijziging van de financiële verhoudingswet, kunnen risico vormen. Onderdeel hiervan is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording, welke een nadere duiding in het BBV krijgt. Hier is met een Plan van Aanpak al op geanticipeerd.

16. Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen.

Er is en wordt veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers zodat er een actueel overzicht bestaat van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen (op basis van boetebedingen, etc.). Desalniettemin blijft de kans bestaan dat er nog iets opduikt wat gevolgen kan hebben. De financiële implicaties hiervan kunnen fors zijn.

Voor de beheersing van dit risico is het belangrijk dat contractbeheer op orde is. De uitvoering ervan geschiedt in TOPdesk, echter de werking is niet optimaal. Bekeken wordt of dit in een beleidslijn opgepakt kan worden. Bewustzijn is van groot belang inclusief aandacht voor de vraag wie bij afspraken dienen te worden ingeschakeld.

17. Personeel gerelateerde risico's.

Twenterand beschikt over een krap personeelsbestand voor de uitvoering van alle taken. In dit verband speelt een aantal risico's. Er komen regelmatig opgaven/taken bij zonder dat de daarvoor benodigde middelen in voldoende mate beschikbaar worden gesteld. Naast hogere uitstroom door vrijwillig ontslag zullen de komende 10 jaar ruim 70 medewerkers uitstromen i.v.m. pensionering. De krappe arbeidsmarkt maakt het lastig om snel voldoende nieuwe medewerkers aan te trekken waardoor invulling van reguliere en tijdelijke functies stagneert wat leidt tot werkdruk en meer verloop en hogere kosten wanneer overgegaan wordt tot inhuur. Ook op de inhuurmarkt is sprake van krapte voor een aantal cruciale functies. Dit geheel kan leiden tot spanning tussen beschikbare en benodigde formatie/inzet, achterblijvende realisatie van (uitvoering van) beleid en doelen, te hoge werkdruk/verstoorde balans met mogelijk (langdurige) uitval. Ook kan het functiehuis een risico vormen, leidend tot een slechtere concurrentiepositie met verdere uitstroom tot gevolg. Het afscheid nemen van personeel kan aanleiding zijn tot het sluiten van zogenaamde vaststellingsovereenkomsten met financiële verplichtingen.

18. Humanitaire ontwikkelingen.

De inval in Oekraïne door Rusland heeft grote impact. Naast economische gevolgen zijn er ook humanitaire gevolgen waarbij een groot beroep wordt gedaan op ons gemeentelijk en maatschappelijk vermogen om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen, voor een periode van ongewisse duur. Op grond van bestaande regelgeving is het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van de kosten die dit voor gemeenten met zich mee brengt. De financieringsregeling die van toepassing is tot oktober 2022 is kostendekkend en de aannahme is dat dit ook vanaf oktober 2022 tot maart 2024, wanneer de huidige status van deze groep vluchtelingen wijzigt, zo zal blijven.

Een andere ontwikkeling die speelt is dat het Rijk werkt aan wetgeving waarbij dwang gebruikt wordt om gemeenten te bewegen meer te doen om vluchtelingen op te vangen en statushouders te huisvesten. Dat laatste tekent zich al concreet af en daarbij wordt gesproken over een verdubbeling van het aantal te vestigen statushouders, waarvan de kosten voor een deel voor rekening van de gemeente komen.

Het beslag op de ambtelijke capaciteit om een en ander in goede banen te leiden is dermate groot dat het geplande reguliere werk vertraging oploopt.

Conclusie

Het vereiste weerstandsvermogen bedraagt € 6.505.000 en de beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 16.055.852. De dekkingsratio bedraagt hiermee 2,5 en ligt ver boven de norm van 1. Daarmee lijkt de continuïteit van de bedrijfsvoering in voldoende mate gewaarborgd.

Frauderisicobeheersing

Op basis van gesprekken met de accountant in 2022 zijn wij actief aan de slag gegaan met fraudebeleid. Het is van belang hier aandacht voor te hebben i.v.m. frauderisico's zoals zich die ook bij onze gemeente kunnen voordoen. We noemen:

- Management override, ongebruikelijke memoriaalboekingen bij de jaarafsluiting c.q. voor de opstelling van de jaarstukken;
- Ongeautoriseerde handelingen in het systeem, onbeheerste wijzigingen verstoringen;
- Schattingen ten aanzien van nog te maken kosten en opbrengsten in de grondexploitaties zijn mogelijk niet juist;
- Het mogelijk niet voldoen aan richtlijnen voor EU-aanbestedingen.

Helaas hebben wij moeten constateren dat zich een concreet geval van fraude heeft voorgedaan, zie hiervoor de Paragraaf Bedrijfsvoering.

Inmiddels zijn er medewerkers geschoold op het gebied van frauderisicobeheersing en is gestart met de actualisatie van de frauderisicoanalyse. Verder zal fraude worden opgepakt als onderdeel van het gemeentebrede risicobeleid.

Kengetallen: Financiële weerbaarheid en wendbaarheid

Kengetallen: financiële weerbaarheid en wendbaarheid

M.i.v. 2016 is een aantal kengetallen voorgeschreven om de inzichtelijkheid en de transparantie van de jaarstukken te vergroten. Deze kengetallen beogen inzicht te geven in hoe solide de financiële positie van de gemeente is.

De kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en worden onderstaand toegelicht en geduid. Bij de duiding wordt gebruik gemaakt van het GTK 2020 (Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader), opgesteld door de twaalf provincies.

De kengetallen zijn weergegeven in bijgaande tabel.

Netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Bij de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen gaat het om schulden exclusief doorgeleende gelden (aan bijv. een woningbouwcorporatie die jaarlijks aflost). De netto schuldquote bedraagt 23,98% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van (de signaleringswaarden van) het GTK 2020.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen weer als percentage van het totale vermogen en hierbij geldt hoe hoger dit percentage, hoe beter de gemeente in staat is haar verplichtingen op de lange termijn te voldoen. De solvabiliteitsratio bedraagt 42,13% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2020.

Grondexploitatie

Grondexploitatie geeft de grondpositie (waarde van de grond) weer als percentage van de totale geraamde baten. Voor deze ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie bedraagt 2,72% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van het GTK 2020.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is. Het beeld van deze structurele exploitatieruimte in 2022 is 2,27% en daarmee valt Twenterand in de minst risicovolle categorie, op basis van het GTK 2020.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de van de woonlasten van een gezin weer als percentage

van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Dit percentage bedraagt 105,85% en daarmee valt Twenterand in de categorie meest risicovol, op basis van het GTK 2020.

Kengetallen	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	34,20%	68,54%	23,98%	63,64%	57,47%	50,58%	48,83%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	21,92%	53,22%	12,64%	49,57%	43,94%	37,20%	35,00%
Solvabiliteitsratio	35,38%	21,55%	42,13%	28,14%	31,71%	35,41%	36,73%
Structurele exploitatieruimte	-0,58%	2,24%	2,27%	3,21%	3,21%	3,71%	-3,15%
Grondexploitatie	3,57%	1,37%	2,72%	3,83%	2,94%	1,85%	1,91%
Belastingcapaciteit	95,86%	95,17%	105,85%	91,73%	94,09%	96,12%	98,17%

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De kapitaalgoederen vormen het gemeentelijk kapitaal waar zorgvuldig mee moet worden omgegaan. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. Het is van belang, dat voor de openbare voorzieningen en gebouwen goede onderhoudsplanningen aanwezig zijn.

Beleid

De gemeentelijke kapitaalgoederen bestaan uit veel uiteenlopende onderdelen, zoals groenvoorzieningen, speelvoorzieningen, gebouwen voor uiteenlopende functies, bestrating wegen, rioleringen, sportterreinen, afvalcontainers en dergelijke. Voor deze onderdelen wordt op basis van beheerssystemen, die zijn vastgesteld door de raad, de onderhoudsbehoefte bepaald. Daarnaast worden door de betrokken medewerkers op basis van visuele waarnemingen de nodige correcties hierop aangebracht.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen/verharding	Areaal
Lengte wegen	436 km
oppervlakte verharding	237 ha.

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald.

De benodigde onderhoudsmaatregelen zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of andere omstandigheden zoals weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald. Onder wegen worden zowel de asfaltwegen als de wegen met een elementenverharding (klinkers, trottoirs) verstaan.

De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte ca. elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt. Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.

Afgevlakte planning:

De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in 1 jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is.

Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.

Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering, waardoor de kosten van herstel fors toenemen. Vanaf 2020 is voor de elementenverhardingen ook extra geld beschikbaar i.v.m. achterstallig onderhoud.

In de post onderhoud wegen worden ook de aanleg en het onderhoud van grasbetonstenen en bermbeton meegenomen.

Financieel overzicht: Wegen

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.na wzg 2022	Werkelijk 2022
<i>Onderhoud</i>	966.783	1.158.831	1.074.231	1.101.359
<i>Kapitaallasten</i>	228.686	485.440	485.440	190.054
Totaal	1.195.469	1.644.271	1.559.671	1.291.412

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt de jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten.

Openbare Verlichting Areaal

Lichtmasten/armaturen 7.227

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen van bijna €134.000,-. De onderbouwing van dit bedrag is als volgt: Bij een theoretische technische levensduur van 20 jaar voor een armatuur en 40 jaar voor een mast komt men op een gemiddeld jaarlijks bedrag van €192.500,- voor vervanging. In het beleidsplan Openbare Verlichting, dat op 2 juli 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, is aangegeven dat het de verwachting is dat het bedrag van bijna €134.000,- per jaar voldoende is, aangezien in de praktijk blijkt dat de levensduur vaak enige jaren langer is. Wanneer gerekend wordt met een werkelijke vervangingstermijn van 28 jaar voor een armatuur en 50 jaar voor een mast betekent dit, dat het bedrag voldoende is.

Financieel overzicht: Openbare verlichting

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.na wzg 2022	Werkelijk 2022
<i>Onderhoud</i>	24.706	90.016	90.016	94.452
<i>Kapitaallasten</i>	40.317	72.037	72.037	47.983
Totaal	65.024	162.053	162.053	142.435

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt driejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en zesjaarlijks van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea). Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld. In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten. In de meerjarenbegroting is voor de storting in het onderhoudsfonds betreffende de gemeentelijke gebouwen ieder jaar een verhoging van €45.000,- en voor de kunstwerken ieder jaar een verhoging van €6.000,- opgenomen. Uit de inspecties blijkt dat indien men bovengenoemde jaarlijkse verhoging handhaaft, er voor de komende 10 jaar voldoende dekking aanwezig is om het noodzakelijke onderhoud uit te kunnen voeren. De gemeente heeft de volgende aantallen accommodaties/gebouwen en civieltechnische kunstwerken in beheer:

Accommodaties/gebouwen **Areaal**

aantal accommodaties/gebouwen 50

Civieltechnische kunstwerken **Areaal**

aantal kunstwerken 55

Financieel overzicht: Bruggen en kunstwerken

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.na wzg 2022	Werkelijk 2022
<i>Onderhoud</i>	0	16.236	16.236	844
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	132.431	80.317	277.615	200
<i>Kapitaallasten</i>	15.011	14.895	14.895	14.895
Totaal	147.442	111.448	308.746	15.939

Financieel overzicht: Gebouwen

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.na wzg 2022	Werkelijk 2022
<i>Onderhoud</i>	350.051	283.999	281.499	353.185
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	415.611	538.152	2.665.566	547.884
<i>Kapitaallasten</i>	957.192	1.213.851	1.213.846	1.057.976
Totaal	1.722.854	2.036.002	4.160.911	1.959.044

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Op basis van die standaard heeft Sweco het rapport geschreven Keuzemodellen kwaliteitsniveaus Wegen en Groen (oktober 2010). Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend. Middels het pakket rationeel groenbeheer van Sweco zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel). De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (wijziging regelgeving, verbod op gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen, areaaluitbreiding en prijsindexatie). Er wordt gezocht naar maatregelen en aanpassing van werkzaamheden om binnen de bestaande budgetten de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven. Daarbij zal het voorkomen, dat die onderhoudsniveaus niet in de volle breedte worden gehaald. Mutaties in het areaal worden op structurele wijze bijgehouden en verwerkt. Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen	Areaal
bomen	25.271 stuks
hagen	16,5 km
oppervlakte openbaar groen	156 ha.

In 2022 zijn de beheerplannen voor wegen opgesteld, deze worden begin 2023 door de raad vastgesteld.

Financieel overzicht: Openbaar groen

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.na wzg 2022	Werkelijk 2022
<i>Onderhoud</i>	1.206.851	1.835.204	1.850.312	1.816.160
<i>Kapitaallasten</i>	21.409	20.149	20.149	12.169
Totaal	1.228.260	1.855.353	1.870.461	1.828.329

Grondwater

Het hoge grondwaterbeheer is opgenomen in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2019-2023. Voor zover bekend zijn binnen de gemeentegrenzen geen gebieden met grote problemen. Mochten zich toch problemen voordoen, dan zijn gelden beschikbaar binnen het product Riool om de oorzaak van de problemen te onderzoeken en zo nodig maatregelen te treffen.

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
vrij verval riolering	231 km
(mini)gemalen	760 stuks

In 2018 is een nieuw GRP vastgesteld en is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de komende planperiode van 5 jaar. In de eerste vier jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten vastgelegd. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen. Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GRP 2019-2023 is ingespeeld op de klimaatverandering. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar via modelberekeningen is gebleken, dat daar bij toenemende hoeveelheden neerslag problemen kunnen gaan optreden. De gemeente Twenterand gaat in deze GRP-periode ervaring opdoen met risicogestuurd rioolbeheer. Wij gaan dus vervangen op basis van risico en dus op functioneren. Door verbetering van methodieken kunnen wij nauwkeuriger bepalen hoe lang een riool meegaat en wat de gevolgen van bepaalde schades zijn. Door risicogestuurd rioolbeheer blijven de kosten maatschappelijk aanvaardbaar. Zowel m.b.t. het opstellen van het nieuwe GRP als de doelmatigheid van te treffen maatregelen heeft overleg plaatsgevonden met het waterschap Vechtstromen. Het overleg met het waterschap heeft o.a. tot doel dat er zowel voor het waterschap als voor de gemeente een win-win-situatie ontstaat, m.a.w. zo slim mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten de noodzakelijke maatregelen treffen. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van de overstorten en de gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te kunnen monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Sweco.

Financieel overzicht: Riolering

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.na wzg 2022	Werkelijk 2022
<i>Onderhoud</i>	285.301	246.731	246.731	233.036
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	2.692	0	817	272
<i>Kapitaallasten</i>	480.460	726.037	726.037	557.089
Totaal	768.453	972.768	973.585	790.397

Kaderplan speelruimte

Voor het kaderplan speelruimte (door de Raad vastgesteld in 2018) is jaarlijks gemiddeld €76.000,- nodig. Dit is meegenomen in de begroting 2020 en verder. Alle centrale plekken en steunplekken blijven hiermee ingericht.

Speeltoestellen	Areaal
Aantal speeltoestellen	569 stuks

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen hebben blijvend aandacht nodig in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden. De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Door de integratie van SW-medewerkers in de buitendienst is er gelijktijdig uitbreiding van het wagenpark en overig materiaal en materieel geweest.

Paragraaf Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering bij de begroting en de jaarrekening neemt het college, naast de verplichte onderdelen op grond van het BBV, in ieder geval op:

- A. de kasgeldlimiet;
- B. de renterisiconorm;
- C. een overzicht van verstrekte geldleningen.

Algemene ontwikkelingen

De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen, waarin aangegeven wordt op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. Om volledig te voldoen aan de wetgeving op het gebied van treasury heeft de gemeente Twenterand een treasurystatuut. In dit treasurystatuut zijn de uitgangspunten, de doelstellingen, de beleidsmatige en organisatorische kaders (inclusief het toezicht op de uitvoering van de treasury) voor de treasuryfunctie vastgelegd. De wet FIDO definieert treasury als volgt: "het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's". Onderstaand treft u aan de voor de gemeente Twenterand relevante informatie met betrekking tot de treasury-activiteiten van de gemeente in 2022.

Treasurybeleid

De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico's.

Renterisico's

In de Wet Fido is de renterisiconorm opgenomen. Doel van deze norm is het beperken (spreiden) van het renterisico op de vaste schuld van de gemeente. Het toezichhoudende orgaan wordt met behulp van deze norm op een transparante wijze inzicht geboden in het renterisico als gevolg van renteaanpassing en herfinanciering van leningen.

Een hoofddoel van treasury is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden. Met het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continue geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico, eventueel ondersteund door een liquiditeitsprognose.

Berekening renterisiconorm:

1.	Begrotingstotaal	€ 100.892.244
2.	Wettelijk percentage	20%
3.	Renterisiconorm (1x2)	€ 20.178.449
4.	Renteherzieningen	€ 0
5.	Aflossingen	€ 3.820.461
6.	Bedrag van renterisico (4+5)	€ 3.820.461
7.	Ruimte onder renterisiconorm	€ 16.357.987

Renteberekening

In het jaar 2022 is over opgenomen langlopende gemeentelijke geldleningen gemiddeld 1,00% rente betaald (2021: 1,26%, 2020: 1,49%, 2019: 1,89%).

In de begroting 2022 zijn deze rentelasten opgenomen. Voor het aantrekken van kort geld werd begrotingstechnisch rekening gehouden met een gemiddeld percentage van 1,00% (rente

financieringstekort binnen de kasgeldnorm). De werkelijke rente is verantwoord op de het product/taakveld 'treasury'.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Onderstaand treft u een weergave aan van de in de loop van het jaar 2022 verzamelde gegevens met betrekking tot de renterisico's op korte termijn. De wetgever beoogt met behulp van de kasgeldlimiet het renterisico op korte termijn van gemeenten in te perken. Dit wordt bereikt door aan gemeenten een limiet aan te geven tot hoe ver met kort geld gefinancierd mag worden. Deze (wettelijke) limiet is 8,5% van de totale lasten van de gemeente. Als de gemeente voorziet dat structureel de kasgeldlimiet wordt overschreden dan is de gemeente verplicht te consolideren, dat wil zeggen langlopende geldleningen aan te trekken.

(bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Kasgeldlimiet	8.397	8.397	8.397	8.397
Saldo gemeente	497	351	96	46
Over-/onderschrijding	-7.900	-8.046	-8.301	-8.351

Kortlopend geld

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een 'Overeenkomst financiële dienstverlening' voor onbepaalde tijd afgesloten (opzegbaar). Hier is onder andere de kort-kredietverlening geregeld. Dit houdt in dat er een krediet in rekening-courant (kredietlimiet) van maximaal € 6,9 miljoen is overeengekomen.

Aangegane langlopende geldleningen

In 2022 is geen nieuwe langlopende lening aangetrokken. In de loop van het jaar is € 3.820.461 afgelost. De som van de aangegane langlopende geldleningen bedraagt per 31 december 2022 € 39.918.850. Dit is volledig bestemd voor eigen financiering.

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (waaronder gemeenten) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal en bedraagt voor de gemeente Twenterand in 2022 € 2.017.845.

Er mag maximaal drie kwartalen op één volgend worden overschreden. Na de derde op één volgende overschrijding dient actie te worden ondernomen om de overschrijding de komende kwartaal op te lossen. Uit onderstaand overzicht blijkt dat in 2022 is voldaan aan de regeling schatkistbankieren.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

	Verslagjaar 2022			
Drempelbedrag	2.018			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	63	104	147	171
Ruimte onder het drempelbedrag	1.955	1.913	1.871	1.847
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening). Hieronder treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente Twenterand.

Omschrijving	Bedrag 31-12-2022
Lening Enexis tranche B	€ 142.372
Lening Zonnepark BV	€ 5.680.000
Lening Activiteitencentrum 'het Punt'	€ 4.106.603
BAGL GR Vechtdal	€ 932.591
Achtergestelde lening het Punt	€ 27.627
Lening Den Ham FC Twente Madness	€ 7.110
Lening de Groene Jager	€ 30.817
Lening Triangel	€ 173.170
Startersleningen	€ 880.210
Hypotheekverstrekkingen ambtenaren	€ 2.129.864
Lening korfbalvereniging TOP	€ 12.250
Lening Voorwaarts	€ 3.000
Lening IKB/Stadsbank	€ 52.622
Duurzaamheidsleningen	€ 4.448
Lening St.Kulturhus De Klaampe	€ 68.982
	€ 14.251.666

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-) investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zijn per ultimo 2022 als volgt gefinancierd:

Uit de tabel blijkt dat de boekwaarde van de vaste activa (investeringen) wordt gefinancierd met langlopende middelen.

Boekwaarde vaste activa			€ 90.111.021
Vaste financieringsmiddelen			
	Reserves (inclusief rekeningresultaat)	€ 50.964.348	
	Voorzieningen	€ 15.667.808	
	Langlopende leningen	€ 39.918.850	
Totaal financieringsmiddelen			€ 106.551.007
Financierings overschot			€ 16.439.985

Rentetoerekening

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Omdat de onderlinge vergelijking tussen gemeenten het uitgangspunt is voor de aanpassingen van het BBV is hier sprake van een verplichting.

Voor 2022 is een renteomslag gehanteerd van 1,00%. Met deze renteomslag blijft het resultaat op het taakveld treasury (zie tabel hieronder) binnen de norm, zoals voorgeschreven door het BBV.

De rente wordt samen met de afschrijvingslasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente rechtstreeks toegerekend.

Het grondbedrijf hanteert een ander percentage wordt zoals wordt voorgeschreven door het BBV.

Renteschema

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	437.720
De externe rentebaten (idem)	<u>308.521</u>
Saldo rentelasten en rentebaten.	129.199
Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	26.021
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegeerd	67.136
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	147.680
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	<u>-54.523</u>
Rente over eigen vermogen	607.694
Rente over voorzieningen	<u>0</u>
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente	791.416
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	893.962
Renteresultaat op taakveld Treasury	102.546
Procentuele afwijking (max. 25% afwijking, anders aanpassing rentepercentage)	12,96%

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen

In de paragraaf Bedrijfsvoering worden relevante thema's op het gebied van bedrijfsvoering toegelicht en daarnaast bevat de paragraaf een terugblik op de Griffie in 2022.

Bedrijfsvoering omvat het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies. Het betreft Personeel en Organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursadvies en -ondersteuning van B&W, Planning & Control, Financiën, Informatisering & Automatisering, Bodediensten en Bestuurlijk Juridische zaken. In deze paragraaf wordt op een aantal thema's die in 2022 speelden bij Bedrijfsvoering nader ingegaan. Het gaat om TDFG, privacy, informatieveiligheid, Woo (Wet open overheid), rechtmatigheidsverklaring, corona en Griffie.

TDFG

TDFG staat voor Twenterand Duurzaam Financieel Gezond. Omdat Twenterand, zo blijkt uit de meerjarenbegroting, er op lange termijn financieel niet goed voor staat is door BMC in 2021 hiernaar onderzoek verricht. Conclusie uit het onderzoek is dat de financiële positie van Twenterand onvoldoende gezond is en kwetsbaar is. En conclusie die aantoont dat optreden noodzakelijk is en kan. In vervolg hierop zijn in fase 2 keuzemogelijkheden in beeld gebracht om kosten te beperken en uitgaven te verhogen en zijn toekomstscenario's geschetst. Het coalitieakkoord bevat de keuze voor een "economisch sterke gemeente met een sociaal kloppend hart". De uitwerking hiervan in een coalitieprogramma loopt door tot in 2023.

Privacy

De gemeente Twenterand is verplicht te voldoen aan de Europese privacyregels op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Hierin staan de belangrijkste regels voor de omgang met persoonsgegevens. Het is een illusie dat een gemeente als 'AVG-proof' kan worden betiteld. Er zal namelijk continu aandacht gevraagd moeten worden voor het bewust omgaan met privacygegevens van inwoners, leveranciers en eigen personeelsleden.

De belangrijkste in 2022 getroffen maatregel om het risico van onzorgvuldig gebruik van persoonsgegevens te beperken, is de inzet van de tool om de privacybewustwording organisatiebreed te vergroten: het gebruik van de NanoLearning tot 1 juli 2022 (door Junglemap) en per kwartaal de bewustwordingssessies voor nieuwe medewerkers. Daarnaast is het management meegenomen in de resultaten van kwartaalrapportages op het gebied van informatiebeveiliging en privacy.

Bovenstaande heeft geresulteerd dat er in 2022 minder datalekken zijn gemeld vergeleken met 2021 (resp. 9 en 19). Dit is een goede ontwikkeling, omdat dit een signaal is dat medewerkers meer bewust zijn geworden wat een datalek is en weten hoe zij dit moeten melden. Anderzijds kan het een signaal zijn dat er blijvend aandacht gevraagd moet worden om datalekken daadwerkelijk te melden. Het streven is wel dat het aantal datalekken de komende jaren moet afnemen. Na een zorgvuldige analyse is gebleken dat de privacyrisico's voor betrokkenen dermate gering waren, dat een melding van deze datalekken aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) achterwege kon blijven.

Informatieveiligheid

De afgelopen jaar heeft gemeente Twenterand zich ingezet op het verhogen van de informatieveiligheid en verdere professionalisering van deze functie in de organisatie.

Ook in 2022 zijn er met als uitgangspunt de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die regels geeft rondom informatieveiligheid, de nodige stappen gezet om de informatiebeveiliging naar een hoger niveau te tillen. Een van de verplichte stappen die we gezet hebben is de invoering van de wachtwoordkluis 'Keeper'.

Afgelopen jaar zijn de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden toegewezen en bewustzijn gecreëerd. Om blijvend aandacht te vragen voor 'Security & Privacy Awareness' is voor het komend jaar een programma aangeschaft, dat bestaat uit vragenlijsten, trainingen en een phishingcampagne voor medewerkers.

Via de zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) wordt vanaf 2017 (jaarlijks) verantwoording afgelegd over de gemeentelijke inspanningen op het gebied van informatieveiligheid. De zelfevaluatie is eind december afgerond en de resultaten worden in het tweede kwartaal van 2023 verstrekt aan de raad.

Geconstateerde fraude

Tijdens de accountantscontrole van de jaarrekening 2022 van de gemeente Twenterand, uitgevoerd door BDO, is een mogelijk geval van financiële fraude geconstateerd. In overleg met onze accountant

is vervolgens een intern onderzoek ingesteld om deze vermeende fraude en de totale omvang ervan, verder te onderzoeken en vast te stellen.

Op basis van het uitgevoerde interne onderzoek blijkt inderdaad dat sprake is van fraude gepleegd door één van de medewerkers van de gemeente Twenterand. De betreffende medewerker heeft in de periode augustus 2018 tot en met mei 2023 diverse keren geld van de gemeente overgemaakt naar een privé-bankrekeningnummer. Voorlopig gaat het in totaal om een bedrag van circa € 24.150. De betreffende medewerker heeft het geld over kunnen maken door het tijdelijk (onrechtmatig) wijzigen van crediteurstamgegevens (bankrekeningnummer).

Naar aanleiding van de uitkomsten van het interne onderzoek is een extern recherchebureau ingeschakeld. Zij hebben het intern uitgevoerde onderzoek onafhankelijk gecontroleerd en tevens nader onderzoek gedaan naar de geconstateerde fraude. De controlerend accountant heeft kennis genomen van dit onderzoek en een noodzakelijk aanvullend onderzoek ingesteld. Voor dit aanvullend onderzoek zijn gegevens benodigd die door een derde partij aangeleverd moeten worden. Deze gegevens zijn op het moment van het opstellen van de jaarrekening 2022 nog niet volledig aangeleverd, waardoor het aanvullend onderzoek door de forensisch accountant naar de fraude nog niet is afgerond. De uitkomsten van dit aanvullend onderzoek en daarmee de (potentiële) totale omvang van de fraude zijn hierdoor nog onbekend. Wel kan opgemerkt worden dat, op basis van de informatie die tijdens het aanvullend onderzoek beschikbaar is gekomen, tot op heden nog geen nieuwe frauduleuze transacties zijn ontdekt.

Twenterand heeft na constatering van de fraude direct noodzakelijke maatregelen getroffen om de tekortkomingen in de administratieve organisatie, die zijn gebruikt voor deze fraude, te dichten.

Tijdens het interne onderzoek is de betreffende collega geschorst en na de conclusies van het externe onderzoek is de betreffende collega ontslagen. Het bedrag van € 24.150 is door Twenterand teruggevorderd en inmiddels ook ontvangen.

Rechtmatigheidsverklaring

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het College van burgemeester en wethouders aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders, zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het college op 25 november 2022 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.088.000

Conclusie

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- Bevindingen die onder de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording blijven, maar wel relevant zijn om de raad over te informeren:
 - o Bij inkoopopdrachten, waarbij het niet komt tot aanbesteden omdat Inkoop niet betrokken wordt, ontstaan problemen. De omvang van het niet naleven van het inkoopbeleid bedraagt € 916.000.

- Beheersmaatregelen die zijn getroffen om in de toekomst tekortkomingen in de rechtmatigheid (fouten of onduidelijkheden in processen) te voorkomen:

- o Procedure inkoopstartformulier;
- o Aanbestedingskalender;
- o Tussentijdse spendanalyse per 2023.

De opvolging van verbeteracties op de beheersmaatregelen worden gedetailleerd per kwartaal in 2023 gemonitord.

Corona

De Corona pandemie speelde nog slecht een rol in het eerste helft van 2022. In het eerste kwartaal

was er aanvankelijk nog sprake van een lockdown in combinatie met veel testen en vaccineren, vanaf het tweede kwartaal normaliseerde het maatschappelijk leven en verdwenen beperkingen in een rap tempo. Op een aantal terreinen zijn wij als gemeente nog actief geweest met ondersteunen van organisaties.

Griffie

Maatschappelijk effect

De griffie richt zich op een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming. De griffie ondersteunt en adviseert hierbij de raad, het bestuursorgaan dat besluiten neemt. De raad doet dat vanuit haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is van belang voor het goed functioneren van de democratie. Dit beoogde maatschappelijk effect is geen stip aan de horizon, maar een vrij constant gegeven waar voortdurend aan gewerkt moet worden. De ambitie ligt met name in de term “hoogwaardige”, waarbij het van belang is om continu aan te sluiten bij en te anticiperen op de (veranderende) vraag uit de raad en de samenleving.

Ontwikkelingen 2022

De volgende ontwikkelingen waren in 2022 voor raad en griffie actueel.

- Hoe om te met gaan met de leermomenten uit de Covid-19 pandemie.
- Verminderde belangstelling voor “politiek” en opkomstbevordering. Introductie Stemwijzer en cursus Politiek Actief.
- Burgers worden mondiger: opkomst van burgerparticipatie en overheidsparticipatie (inwonersbetrokkenheid).
- Groeiende en veranderende intergemeentelijke samenwerking, met name binnen de regio Twente.
- Meer aandacht voor ondermijning en integriteit.
- Digitalisering van het besluitvormingsproces.
- Wettelijke verplichting tot ondertiteling van de uitzendingen en videoverslagen van de raadsvergaderingen en raadsdebatten, alsmede de archivering daarvan.
- Voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Introductieprogramma / Opleidingstraject en ondersteuning nieuwe raadsleden.

Middelen

Veel van deze ontwikkelingen zijn (ook) vanuit de organisatie opgepakt en behoeften derhalve vanuit het reguliere budget voor raad en griffie geen extra middelen. Dat gold echter niet voor de kosten die gepaard zijn gegaan met de verkiezingen, het afscheid van de raadsleden en de opleiding en ondersteuning van de nieuwe raadsleden. Hiervoor werd in de begroting een bedrag van 30.000 euro gereserveerd en dat bleek voldoende. Het betrof hier met name de aanschaf van devices c.q. notebooks voor de nieuwe raadsleden, alsmede het forse introductieprogramma en opleidingstraject voor de nieuwe raadsleden.

Daarnaast werd in de begroting tevens een éénmalig bedrag begroot van € 20.000 te gebruiken voor onderzoek en (individuele of groeps) coaching voor raadsfracties / raadsleden. Hiervoor zijn nog geen uitgaven gedaan. Het bedrag wordt meegenomen naar 2023.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat vanwege langdurige ziekte op de griffie er prioriteiten gesteld moesten worden. Niet alle ontwikkelingen konden daardoor evenveel aandacht krijgen. In overleg met de werkgeverscommissie en het presidium is er een balans aangebracht tussen de beschikbare capaciteit en de uit te voeren werkzaamheden.

Paragraaf openbaarheid Woo

Openbaarheidsparagraaf Woo

Wet open overheid

In de Begroting 2023 is de informatie rondom de Wet open overheid (Woo) opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering. Vanaf de jaarrekening 2022 dient de openbaarheidsparagraaf Woo in een afzonderlijke paragraaf te worden opgenomen.

Bij de begroting 2023 hebben we aangegeven dat de Woo ervoor moet zorgen dat overheidsinformatie voor iedereen beter toegankelijk wordt, makkelijk vindbaar en uitwisselbaar is. De nieuwe wet geeft iedereen recht op toegang tot publieke informatie. Dat betekent dat overheden nog meer publieke informatie actief openbaar moet maken. Vanuit het Rijk zijn incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld. De verwachting is dat deze middelen toereikend zijn voor een adequate implementatie van de Woo.

Actieve openbaarmaking

De wettelijke verplichte informatiecategorieën behoeven niet direct vanaf 1 mei 2022 te worden gepubliceerd. Hiervoor geldt een fasering van enkele jaren. Er wordt ingezet op ambitieniveau twee wat inhoudt dat wij de wettelijke fasering volgen en dat bij elke fase de documenten uit de betreffende categorie vanaf de wettelijk verplichte datum actief openbaar worden gemaakt.

We hebben een projectorganisatie ingericht die de implementatie van de Woo ter hand neemt. De reeds aangewezen Woo-coördinator/jurist is de projectleider en ook de aangewezen Woo-contactpersoon maakt onderdeel uit van de projectgroep. Daarnaast is de Woo-contactpersoon aangewezen voor de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie. Via de teamleiders worden de medewerkers op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rondom de Woo en wat dit betekent voor het dagelijks werk.

Passieve openbaarmaking

De Woo-coördinator/jurist is belast met het afdoen van Woo verzoeken. Het afhandelproces van Woo-verzoeken is vastgelegd in het zaakstelsel, waarbij het ook mogelijk is een Woo-verzoek in te dienen via een digitaal formulier. De Woo-verzoeken worden in verband met de korte wettelijke beslistermijn zoveel mogelijk in ambtelijk mandaat afgedaan. Het afhandelen van Woo-verzoeken is met name door het anonimiseren van documenten en het ontdoen van persoonlijke beleidsopvattingen zeer arbeidsintensief.

Verbetering van de informatiehuishouding

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een verplichting die voortkomt uit de Archiefwet. Vanuit de zorgplicht is dus al (doorlopend) aandacht voor de goede, geordende en toegankelijke staat van de informatie. In het Woo-meerjarenplan van de VNG is vastgelegd aan welke eisen de gemeentelijke informatiehuishouding moet voldoen. Aansluiting wordt gezocht bij de informatie categorieën van de actieve informatieplicht. Per informatiecategorie wordt het op orde brengen van de informatiehuishouding getoetst op een aantal aspecten, zoals een informatiebeheerplan, het anonimiseren, het behoud van geanonimiseerde documentversies, de kwaliteit van zaakdossiers en van onderliggende processen.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting en jaarstukken aandacht besteed aan derde rechtspersonen (de verbonden partij), waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in deze relaties van de gemeente. Onder verbonden partijen moet worden verstaan: privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft, zoals deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regeling) en/of stichtingen en publiek private samenwerkingsconstructies. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat middelen ter beschikking zijn gesteld die verloren gaan in geval van faillissement van de 'verbonden partij' of als financiële problemen bij een 'verbonden partij' op de gemeente kunnen worden verhaald.

Wat willen we bereiken

Twenterand wil meedoen in partijen die een publiek belang dienen, zodat de visies en beleidsdoelstellingen van de gemeente ondersteund en uitgedragen worden. Indien participatie leidt tot inkomsten voor de gemeente worden deze inkomsten ingezet als technisch onderdeel van de gemeentebegroting. Hierbij worden de risicobeperkingen, die de Wet Financiering Decentrale Overheden gemeenten oplegt bij dergelijke deelnemingen, in acht genomen.

Wat doen we daarvoor

De gemeente Twenterand neemt actief deel in bestuurlijke overleggen van verbonden partijen, waarbij voorafgaand aan deze vergaderingen het college een standpunt inneemt ten aanzien van de agenda. Via de besluitenlijsten van het college worden de gemeenteraad en de inwoners over de externe vertegenwoordigingen geïnformeerd.

In de begroting 2022 zijn de verbonden partijen van de gemeente Twenterand gerubriceerd naar onderstaande categorieën. Inmiddels zijn die categorieën aangepast, maar omdat deze jaarrekening 2022 een verantwoording is van de begroting 2022, wordt deze indeling nog gehanteerd. Vanaf de begroting 2023 wordt de nieuwe indeling gehanteerd:

A. Gemeenschappelijke regelingen

Regio Twente/GR Gezondheid (tegenwoordig Samen Twente)

Veiligheidsregio Twente

GR Soweco

GR Stadsbank Oost Nederland

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Omgevingsdienst Twente

B. Deelnemingen in vennootschappen (NV's, BV's, VOF's en CV's) en coöperaties

Cogas N.V.

Twence B.V.

N.V. Rova Holding

Wadinko N.V.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Enexis

Zonnepark Oosterweilanden

C. Deelnemingen in Stichtingen en Verenigingen

Dimpact

Euregio

P-10 (plattelandsgemeenten)

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Deze wijziging heeft als doel het versterken van de democratische legitimatie. Met de wijziging zijn enkele nieuwe instrumenten in de Wgr geïntroduceerd om de gemeenteraden meer in positie te brengen. Het gaat dan om bijvoorbeeld (extra) zienswijzen, een gemeenschappelijke (raads)adviescommissie, evaluaties en een regionaal enquêterecht. Ook is een kapstok opgenomen voor participatie en inspraak op regionaal niveau.

Gemeenschappelijke regelingen: Regio Twente/GR Gezondheid

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Gebaseerd op de indeling in de begroting 2022, gaat het om vier verschillende onderdelen:

- GR Gezondheid (tegenwoordig Samen Twente): een organisatie voor gezondheid met daarin de GGD, OZJT, Veilig Thuis Twente en Kennispunt Twente alsmede Samen14.
- Twente Board: een organisatie waarin 3 o's, onderwijs, ondernemers en overheid, samenwerken aan de strategisch-economische structuur in Twente. De inbreng vanuit Twenterand wordt ingebracht via het Bestuurlijk Overleg Strategisch-economische Structuur (BOSS) Twente.
- Recreatieschap Twente: een lichte samenwerkingsvorm waarin recreatieparken, recreatieve routes en fietspaden voor inwoners van Twente worden beheerd en onderhouden. Het strategisch beleid op dit gebied ligt bij de Twente Board.
- Coalitions of the willing: vrijwillige samenwerkingen op het gebied van Milieu, Duurzaamheid en Afval (MDA) en RES en Twentse Kracht.
- Resttaken: samenwerking op de onderwerpen Mobiliteit en Arbeidmarktregio.

Doelstelling:

Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en bereikbare regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten (14) gemeenten zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. De regionale samenwerking wordt op een breed terrein verricht: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme.

De gemeente Twenterand heeft de Bestuursovereenkomst sociaal economische structuurversterking als enige van de 14 Twentse gemeenten niet ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor de samenwerking op sociaal-economisch gebied. De reden om niet te ondertekenen is de te grote onzekerheid over uittredingskosten. Hiermee werd de gemeenteraad optimaal in staat gesteld om voor de begroting 2023 een afgewogen besluit te nemen over mogelijke deelname aan de nieuwe Agenda voor Twente. Bij de begrotingsvergadering in november 2022 heeft de gemeenteraad besloten om in ieder geval de jaren 2023, 2024 en 2025 deel te nemen aan de Agenda voor Twente. Deelname aan de Agenda voor Twente moet bijdragen aan het Bruto Twents Geluk, een indicator voor een prettig klimaat om te wonen, te werken, te leren en te leven, voor de brede Welvaart in Twente en dus ook in Twenterand. De Agenda voor Twente draagt bij aan drie maatschappelijke opgaven: een slimme toekomstbestendige energievoorziening, transformatie naar een duurzame en circulaire economie en innovatieve gezondheidszorg. Een sterk bedrijfsleven, maar ook investeren in het aantrekken, opleiden en behouden van talent op alle niveaus is van groot belang om de ambities waar te maken. Twenterand vraagt daarin ook expliciet aandacht voor vakkrachten, waarvan veel talent binnen de gemeente aanwezig is.

Financiële relatie / financieel belang

De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van bovengenoemde samenwerkingsvormen in Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen. De bijdrage aan de regionale samenwerking in Twente bedraagt in 2022 € 2.033.762,-.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 15.783
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 12.787
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 1.516
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 1.422
Financieel Resultaat 2022	€ 31

Gemeenschappelijke regelingen: Veiligheidsregio Twente

Programma:

Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De basis voor de ambtelijke organisatie van de VRT wordt gevormd

door de volgende organisatieonderdelen: 'Veiligheidsbureau', 'Brandweer Twente', 'GHOR' (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) en 'Gemeenten'. Deze organisatieonderdelen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken en werken onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur VRT multidisciplinair samen.

Doelstelling:

Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent meerdere programma's, waaronder:

- Multidisciplinaire onderwerpen
- Brandweer
- GHOR
- Gemeenten

In de programmabegroting 2022 van de VRT stonden de doelstellingen voor 2022.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeentelijke bijdrage wordt verdeeld over de Twentse gemeenten. Sinds 2016 wordt hierbij gebruik gemaakt van de Cebeon-verdeelsystematiek (Cebeon is het bureau dat de verdeelsystematiek voor het gemeentefonds periodiek onderhoudt). De gemeente Twenterand droeg in 2022 ruim 2 miljoen euro bij aan de VRT. Over 2021 is een bedrag terugontvangen van € 57.190.

Beleidsvoornemens:

'Stabiele factor in tijden van verandering'. Dat is de rode draad van de koers voor de komende jaren. We leven in een wereld

waarin ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Dit biedt kansen, tegelijkertijd stelt het ons voor een aantal uitdagingen. De Veiligheidsregio Twente focust de komende jaren op:

- Continuïteit en stabiliteit; het goed blijven doen, zoals we dat nu doen, met voldoende mensen en middelen
- Een nieuwe meldkamerlocatie in Apeldoorn.
- Aansluiting blijven vinden en behouden bij de Twentenaren.
- Technologische veranderingen: kansen benutten en proactief reageren op potentiële bedreigingen.
- Anticiperen op crisistypen gerelateerd aan klimaatverandering
- Anticiperen op de wijziging van meerdere wetten die invloed hebben op onze taken

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 2.069
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 1.962
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 59.418
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 64.548
Financieel Resultaat 2022	€ 749

Gemeenschappelijke regelingen: Soweco

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid en programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:

Het doel van de GR Soweco is het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de betrokken gemeenten. Deze wet is het bieden van een passende werkplek aan personen die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden in staat zijn tot het verrichten van arbeid. Het werk is gericht op behoud, herstel en bevordering van de arbeidsgeschiktheid. De GR SOWECO is in liquidatie en de nieuwe organisatie Ontplooi heeft een deel van de taken overgenomen. Zodra de liquidatie is afgerond en de GR is opgeheven dan vervalt ook de GR SOWECO als verbonden partij.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten gemeenten waarmee een samenwerkingsverband bestaat zijn Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Wierden en Twenterand. De GR Soweco is ontstaan in 1969, toen de Wet

sociale werkvoorziening (Wsw) in werking trad.

Financiële relatie / financieel belang:

De exploitatie van Soweco kent een negatief resultaat dat gedragen moet worden door de deelnemende gemeenten, waaronder de gemeente Twenterand.

Beleidsvoornemens:

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor alle mensen met arbeidsvermogen die ondersteuning nodig hebben. Dit is een grote opgave in het Sociaal Domein. Er stromen geen mensen meer in de Wsw, waardoor (naar verwachting) de SW populatie jaarlijks gemiddeld met 6% vermindert. De traditionele uitvoering voor de SW maakt steeds meer plaats voor een uitvoering voor alle doelgroepen binnen de Participatiewet. In anticipatie hierop wordt de GR opgeheven en zijn de werknemers bij de gemeente in dienst gekomen. De liquidatie is de afgelopen twee jaar uitgevoerd aan de hand van het liquidatieplan. Het liquidatieproces verloopt conform dit plan in fasen: eerst is SOWECO N.V. geliquideerd; en daarna Soflex B.V. en Perspect B.V. alleen de GR Soweco is nog ingeschreven in het Handelsregister. Verwacht wordt dat ook de liquidatie van de GR SOWECO in 2023 wordt volbracht.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 5.095
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 11.109
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 953
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 136
Financieel Resultaat 2022	€ 5.940

Gemeenschappelijke regelingen: Stadsbank Oost Nederland

Programma:

Sociaal Domein

Doelstelling:

De Stadsbank is een kredietbank, zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank heeft tot doel een verantwoord pakket aan te bieden van financiële dienstverlening.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De GR wordt gevormd door 21 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. De portefeuillehouder Sociale Zaken heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur vergadert circa twee keer per jaar.

Financiële relatie / financieel belang:

In 2022 zijn we € 284.000 kwijt geweest aan de Stadsbank. Er is meer betaald aan de Stadsbank Oost Nederland ten opzichte van de begroting 2022 door onder andere dotatie in het weerstandsvermogen en hogere kosten voor budgetbeheer als gevolg van onze nieuwe schuldenaanpak. De standaard dienstverlening omvat producten als schuldenregeling, budgetbeheer, dwangakkoord en aanvraag WSNP. De additionele dienstverlening omvat maatwerkafspraken per gemeente. Bij ons zijn de uitgaven aan additionele dienstverlening relatief hoog. Dit komt omdat we de bemensing van ons gemeentelijk Meldpunt Geldzorgen via een detacheringsconstructie bij de Stadsbank regelen.

In het kalenderjaar 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten om de klantreis en het nieuwe bekostigingsstelsel in te voeren. Deze ontwikkelingen zullen extra kosten met zich meebrengen. Wij zullen u vanuit uw verantwoordelijkheid hierover informeren.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 971
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 1.349
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 14.781
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 15.214
Financieel Resultaat 2022	€ 365

Gemeenschappelijke regelingen: Omgevingsdienst Twente

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van programma Ruimte en heeft raakvlakken met bijna alle doelenbomen binnen dit programma. Primair gaat het om de uitvoering van alle milieutaken, maar ook milieu gerelateerde taken zoals: duurzaamheid en de invoering van de Omgevingswet.

Doelstelling:

Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en prettige regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De deelnemende Twentse gemeenten (14) zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Ook de provincie Overijssel is deelnemer. De werkzaamheden worden milieu breed of wel omgevingsbreed verricht. Belangrijke thema's betreffen, volksgezondheid, milieu en ruimtelijke ordening.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van de Omgevingsdienst Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de bijdrage van de provincie. Deze bijdrage is gerelateerd aan de grootste gemeente binnen de regio Twente. De reguliere bijdrage van de gemeente Twenterand aan de Omgevingsdienst Twente is in 2022 € 615.621,-. Daarnaast was er nog een bijdrage in overige bedrijfsvoering kosten verschuldigd voor een bedrag van € 27.320,-. Het geheel bleek aan het eind van 2022 onvoldoende vanwege diverse ontwikkelingen, zoals gewijzigde Wetgeving, maar ook de ontwikkeling van de gemeente Twenterand waar het gaat om meer woningbouw, uitgifte bedrijfsterreinen en bouwen van bedrijfsgebouwen. Hierdoor moest de ODT vaker om advies worden gevraagd met betrekking tot bodem (bijv. PFAS), geluid (inpasbaarheid in relatie tot ruimtelijk beleid), Lucht (bijv. Stikstof) en moesten vaker controles worden uitgevoerd en vergunningen worden verleend die milieu-gerelateerde aandacht moesten krijgen. Dit resulteerde in een naheffing/eindafrekening van de ODT over van 2022 voor een bedrag van € 134.677,-. In de opstartfase om te komen tot de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Twente is in het Bedrijfsplan de intentie verwoord om binnen enkele jaren door te ontwikkelen naar een outputfinanciering'. Op 5 maart 2021 heeft het Algemeen Bestuur van de OD Twente haar goedkeuring gegeven aan de beslissing "Gefaseerde invoering outputfinanciering OD Twente". Dit zal ertoe leiden dat de Ontwerp Programmabegroting OD Twente 2023 in plaats van een bijdrage vooraf gebaseerd wordt op de diensten die worden gevraagd en worden geleverd door de Omgevingsdienst Twente. Voorafgaande aan de daadwerkelijke invoering van de outputfinanciering heeft er in 2022 een herijking financiering ODT plaatsgevonden. Dat pakte voor de Twenterand ongunstig uit. De opdrachten die de gemeenten Twenterand aan de ODT per jaar verstrekt vanwege haar eigen ontwikkelingen overstijgen de oorspronkelijk inbreng/overdracht aan de ODT van 2018. De komende jaren zal dit naar verwachting leiden tot ca. € 200.000,- extra kosten per jaar.

Beleidsvoornemens:

De gemeente Twenterand neemt deel aan de ontwikkeling van beleidsregels voor alle VTH-Taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Primair zijn deze gericht op de milieutaken, maar deze worden zodanig lokaal 'ingekleurd' dat ze ook voor de niet milieutaken toegepast kunnen worden. Te denken valt aan Risicoanalyses waarmee op basis van risico's bij niet naleving geprioriteerd uitvoering kan worden gegeven aan de VTH-taken. VTH-beleid betreffende kwaliteitsnormen en bodemkwaliteitskaarten. De gemeente Twenterand is vertegenwoordigd in het Portefeuillehoudersoverleg VTH en het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Twente.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 2.348
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 1.727
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 1.784
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 2.931
Financieel Resultaat 2022	€ 399

Gemeenschappelijke regelingen: Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Programma:

Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van programma Fundament.

Doelstelling:

Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Het GBTwente wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.

De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Twenterand worden uitgevoerd. De bijdrage voor 2022 is €713.000,-

Beleidsrealisatie:

De visie van het GBTwente luidt: 'Het GBTwente maakt belastingen begrijpelijk en persoonlijk'. Omdat het belastingproces een complex geheel van beleid, uitvoering en besteding is, waarbij veel verschillende stakeholders betrokken zijn, wil het GBTwente de gemeentelijke belastingen voor iedereen begrijpelijk maken op een persoonlijke manier. Kernwaarden die aansluiten bij deze visie zijn: deskundig, helder, integer en behulpzaam. De randvoorwaarde voor de komende jaren is het geven van financiële zekerheden. Het GBTwente hanteert een strategie die gericht is op: foutloos, sneller en goedkoper werken.

In 2022 is het GBTwente volledig overgegaan naar het waarderen op basis van vierkante meters. Ook ontving het GBTwente meer bezwaarschriften tegen de WOZ-waarden. De landelijke campagnes van de No Cure No Pay bureaus hebben geleid tot relatief meer bezwaren via die organisaties. Het GBTwente sluit het boekjaar 2022 af met een positief saldo van € 207.000. Het GBTwente gaat volop door met de verdere uitvoering van haar missie om belastingen nog persoonlijker en begrijpelijker te maken. Daarbij staat het de komende jaren meer dan ooit voor de uitdaging om balans te vinden tussen effectieve en efficiënte dienstverlening richting de inwoners en maatschappelijk aanvaardbare kosten, waarbij zij als verbonden partij dicht bij de gemeente willen staan.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 549
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 756
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 10.343
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 8.715
Financieel Resultaat 2022	€ 207

Deelnemingen in vennootschappen: Cogas NV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Milieu.

Doelstelling:

Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Twenterand valt onder het verzorgingsgebied van Cogas. Oorspronkelijk doel van de Cogas N.V. was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende

gemeenten. Momenteel zijn het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen belangrijke doelen geworden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 558 aandelen à €454,-; totale (nominale) waarde van €253.332,-. Dit betreft 11 % van de aandelen. Hierop wordt jaarlijks dividend uitgekeerd. In 2022 is € 1.106.200 aan dividend ontvangen en een dergelijke uitkering wordt ook in 2023 verwacht. Vanaf 2026 wordt de dividenduitkering lager. Hierin is in de begroting van de gemeente Twenterand reeds rekening gehouden.

Beleidsrelatie: Voor de energietransitie focust Cogas met de projecten meer op haar verzorgingsgebied met de eigen aandeelhoudende gemeenten.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 144.771
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 141.841
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 116.694
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 110.955
Financieel Resultaat 2022	€ 2.159

In 2022 heeft Twenterand € 1.106.241 aan dividend ontvangen.

Deelnemingen in vennootschappen: Twence BV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:

Twence B.v.: heeft al doelstelling om (I) Een actieve en substantiële bijdrage leveren aan de duurzame regionale energievoorziening en (II) een actieve en substantiële bijdrage leveren aan de duurzame regionale energievoorziening.

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

Behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen reële tarieven.

In stand houden van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en ook energie.

We stemmen alleen in met extra investeringen of strategieën als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand.

Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 43.909 aandelen (5,17 %) ter waarde van €43.909,- (nominale waarde), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De uitgekeerde dividenduitkering (over boekjaar 2021) in 2022 is €317.082,- (incl. dividendbelasting).

Ontwikkelingen:

Op 1 juli 2022 is het nieuwe contract ingegaan wat betreft de verwerking van het huishoudelijk afval. Ook is er in 2022 een bodemprocedure ingesteld door de AVR tegen het aangaan van het contract met Twence. De rechtbank heeft bepaald dat het huidige contract voldoet aan wet- en regelgeving. In juni 2022 is er door de aandeelhouders bepaald om een nieuw aan- en verkoopproces van de aandelen te starten. Deze wordt in 2023 vervolgd om te kijken of het mogelijk is de aandelen te verkopen tegen een goede prijs en voorwaarden.

Beleidsvoornemens Twence:

In 2022 is er verder gewerkt aan de doelen van het Strategisch beleidsplan 2020 - 2023 van Twence. In 2022 heeft Twence de mestverwaarding in Zenderen in gebruik genomen en is de warmtelevering aan Grolsch gerealiseerd. Ook is de vergunning voor het zonnepark de Elhorst verleend en is er begonnen met het bouwen aan de CO2-afvang bij de afvalcentrale.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 149.605
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 175.964
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 168.137
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 163.228
Financieel Resultaat 2022	€ 3.240

In 2022 heeft Twenterand € 317.082 aan dividend ontvangen

Deelnemingen in vennootschappen: Rova Holding NV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:

Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende overheden.

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

- het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval tegen zo laag mogelijke kosten voor de inwoners
- het in stand houden van een bedrijf dat op duurzame wijze diensten aan gemeenten verleend op het gebied van huisvuilinzameling, terugwinning van grondstoffen en BOR taken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

ROVA is een afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie. Het werkgebied van ROVA telt 23 gemeenten in Midden en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorgplicht van de aangesloten gemeenten en de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken.

Twenterand bezit 335 aandelen (2,87 %) ter waarde van €38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het normdividend bedraagt voor 2022 €100.000,-. Dit bedrag wordt ondergebracht bij de algemene dekkingsmiddelen. Boven het normdividend is een bedrag ontvangen van € 28.026 (dus totale dividend € 128.026), dit bedrag komt ten gunste van het product huisvuil.

Beleidsvoornemens:

De ontwikkelvisie van ROVA houdt onder andere in dat er gestuurd gaat worden op de kwaliteit van grondstoffen en dat ROVA er naar streeft om het dienstenpakket verder uit te breiden met taken op gebied van het Beheer van openbare ruimte. ROVA ziet nog voldoende ambities. Verdere optimalisaties in de inzameling waaronder het vinden van oplossingen voor hoogbouw en het vinden van recycling oplossingen voor overblijvende reststromen vormen nog steeds een uitdaging. Hierbij wordt er meegedacht over een uitbreiding van Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor verschillende stromen (o.a. matrassen, textiel en luiers).

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 40.320
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 40.866
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 58.840
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 63.473
Financieel Resultaat 2022	€ 4.369

Deelnemingen in vennootschappen: Wadinko NV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Economie en vrije tijdsbesteding.

Doelstelling: Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid en daarmee werkgelegenheid wil bevorderen in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko heeft op dit moment geen participatie binnen gemeente Twenterand. In 2021 heeft zij haar belang in Brinks in Vriezenveen verkocht. Wadinko heeft zich in 2022 nog meer ingezet op human capital ontwikkeling, innovatie, digitaliseren, duurzaamheid en circulariteit. De vrij gekomen middelen zijn bij diverse bedrijven binnen het werkgebied ingezet.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:

De aandeelhouders van Wadinko zijn de provincie Overijssel en 24 gemeenten uit het werkgebied van de voormalige Waterleiding Maatschappij Overijssel. Wadinko is gevestigd in Zwolle.

Financiële relatie/financieel belang:

In 2021 is besloten geen dividend uit te keren en dit te koppelen aan 2022. In 2022 is dan ook een hoger bedrag aan dividend ontvangen dan normaal, namelijk € 106.000. De raming was € 42.500.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 71.146
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 82.569
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 6.922
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 8.542
Financieel Resultaat 2022	€ 12.293

In 2022 heeft Twenterand € 106.739 aan dividend ontvangen.

Deelnemingen in vennootschappen: Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelen van programma Bedrijfsvoering, specifiek in de vorm van dividend.

Doelstelling:

BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:

- behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap.

Financiële relatie / financieel belang:

De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies. De BNG is, gemeten naar balanstotaal, de grootste overheidsbank van Nederland. De nominale waarde van de aandelen BNG van de gemeente Twenterand is €59.670,- (23.868 aandelen à € 2,50). Dit betreft 0,04% van het aandelenkapitaal. Voor 2022 en verder is €24.000,- begroot aan dividend.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 5.062.000
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 4.615.000
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 143.995.000
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 107.459.000
Financieel Resultaat 2022	€ 125.000

In 2022 heeft Twenterand € 54.419 aan dividend ontvangen

Deelnemingen in vennootschappen: Enexis

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op beleidsveld Milieu. En en programma aan de doelen van programma Bedrijfsvoering, specifiek in de vorm van dividend. Doelstelling:

Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twenterand bezit 42.621 aandelen Enexis. Dit betreft 0,0285% van het aandelenkapitaal.

Financiële relatie / financieel belang:

Voor 2023 en verder is €32.000,- begroot aan dividend.

Beleidsvoornemens:

Geen; gezien de beperkte omvang van het aandelenbezit wordt Enexis als beleidsarm gezien.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 4.241.000
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 5.441.000
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 5.154.000
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 4.907.000
Financieel Resultaat 2022	€ 1.300.000

In 2022 heeft Twenterand € 28.306 aan dividend ontvangen.

Deelnemingen in vennootschappen: Zonnepark Oosterweilanden

Programma:

Zonnepark Oosterweilanden B.V. wekt duurzame energie op d.m.v. zonnepanelen en levert daarmee een bijdrage aan de duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

Doelstelling:

Het doel van Zonnepark Oosterweilanden B.V. is het opwekken van duurzame energie en het stimuleren van het gebruik van duurzame energiebronnen.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:

De gemeente Twenterand is 100% aandeelhouder van Zonnepark Oosterweilanden B.V.

Financiële relatie/financieel belang:

Zonnepark Oosterweilanden B.V. exploiteert het zonnepark op ca. 13,9 ha. Vanaf 2021 zijn de eerste winsten meegenomen in de meerjarenbegroting.

Beleidsvoornemens:

In 2022 was het uitgekeerde dividend Zonnepark Oosterweilanden BV € 300.000,-. Hiervan is € 225.000 gestort in het duurzaamheidsfonds. In 2023 wordt (mede) uit de reserve duurzaamheidsfonds de duurzaamheidssubsidie Twenterand ingezet. De stortingen van de opbrengsten in en de uitnames uit het duurzaamheidsfonds zijn gezamenlijk budgetneutraal.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ -154
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 469
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 7.074
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 6.680
Financieel Resultaat 2022	€ 623

In 2022 heeft Twenterand € 300.000 aan dividend ontvangen.

Deelnemingen in verenigingen en stichtingen: Dimpact

Programma:

Deze deelneming draagt binnen bedrijfsvoering bij aan het realiseren van actuele informatie die veilig, beschikbaar, betrouwbaar en toegankelijk is in efficiënte systemen.

Doelstelling:

Doel van Dimpact is het mogelijk maken van 'excellente publieke dienstverlening en interactie met burgers, bedrijven en instellingen' voor gemeenten. De klant centraal stellen en de nieuwe informatie-architectuur spelen daarin een prominente rol. Dimpact heeft geen winstoogmerk, alle leden zijn eigenaar van de coöperatie. Gezamenlijk sturen zij de ontwikkelingen aan. Samenwerking, kennisdeling en hergebruik van oplossingen zijn daarbij de basis. Het namens de deelnemende gemeenten selecteren en aanschaffen van applicatie(licentie)s levert wezenlijke prijsvoordelen op.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Op 1 januari 2022 bestaat het ledenbestand uit 40 gemeenten, die gezamenlijk zo'n 2,8 miljoen inwoners vertegenwoordigen. Dimpact vertegenwoordigt daarmee zo'n 16% van Nederland.

Dimpact kent de volgende officiële (statutair vastgelegde) organen:

- de Algemene Leden Vergadering (ALV);
- de Raad van Commissarissen (RvC);
- het bestuur.

Financiële relatie / financieel belang:

De basisbijdrage voor 2022 bedroeg € 168.000

Beleidsvoornemens:

De speerpunten van Dimpact voor de komende periode zijn op hoofdlijnen:

1. Excellente publieke dienstverlening en klantinteractie mogelijk maken voor gemeenten;
2. Goed (her)gebruik van bestaande diensten door leden;
3. Innovatiekracht vergoten;
4. Inspelen op de landelijke beweging en Common Ground - door (mee) te bouwen aan een moderne informatie-architectuur als fundament voor de publieke dienstverlening;
5. Samenwerken vanuit een integraal dienstverleningsconcept;
6. Diensten-portfolio uitbouwen vanuit deze strategische doelen en inzichten;

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 2.335
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 2.747
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 3.219
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 4.139
Financieel Resultaat 2022	€ 412

Deelnemingen in verenigingen en stichtingen: Euregio

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma's en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.

Doelstelling:

De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise.

Financiële relatie / financieel belang:

Voor de Nederlandse gemeenten is de bijdrage aan de Euregio € 0,29 per inwoner.

Beleidsvoornemens:

De Euregio werkt vanuit drie inhoudelijke commissies op de terreinen Maatschappelijke ontwikkeling, Economie en Arbeidsmarkt en Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling. In 2022 heeft het college van B en W een verkenning opgestart naar mogelijkheden van samenwerking op diverse terreinen met de gemeente Melle in Duitsland. Deze verkenning wordt vervolgd in 2023.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2022	€ 2.523
Eigen vermogen 31-12-2022	€ 2.523
Vreemd vermogen 1-1-2022	€ 12.188
Vreemd vermogen 31-12-2022	€ 30.290
Financieel Resultaat 2022	€ 126

Deelnemingen in verenigingen en stichtingen: P-10 (Plattelandsgemeenten)

Programma:

De P10 levert een bijdrage aan de programma's Economie en Vrije tijdsbesteding en Fundament
Doelstelling:

De P10 bestaat inmiddels uit 31 plattelandsgemeenten, die in gezamenlijk verband hun ambities en beleidsvoornemens onder de aandacht brengen van de landelijke en Europese politiek. De deelnemende plattelandsgemeenten zijn: Aa- en Hunze, Altena, Berkelland, Borger-Odoorn, Bronckhorst, Dalfsen, De Wolden, Dinkelland, Fryske Marren, Goeree-Overflakkee, Het Hogeland, Hof van Twente, Hollands Kroon, Horst aan de Maas, Hulst, Leudal, Medemblik, Midden-Drenthe, Noardeast-Fryslân, Ooststellingwerf, Opsterland, Peel en Maas, Schouwen-Duiveland, Sluis, Tubbergen, Twenterand, Veere, West-Betuwe, Westerkwartier, Westerveld en Weststellingwerf.

De P10 maakt zich sterk voor de volgende onderwerpen:

- Demografische ontwikkelingen
- Relatie plattelandsgemeente en gemeentefonds
- Recreatie en toerisme
- Functieveranderingen op het platteland
- Nieuwe economische kansen in de buitengebieden
- Veiligheid in het landelijke gebied (aanrijtijden)
- Leefbaarheid in de kernen (voorzieningen, zorg, onderwijs)
- Natuur- en waterbeheer, duurzaamheid

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De gemeente Twenterand wordt in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder met Platteland in portefeuille.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand betaalt een jaarcontributie van circa €7.750,- Per 2023 is de jaarcontributie € 15.000,-. Dit is vastgesteld in het AB P10 van 30 november 2022. Het landelijk gebied staat voor grote veranderingen als gevolg van klimaatverandering, stikstofcrisis en gebrek aan ruimte. Het platteland staat volop op de agenda. Dit komt onder andere tot uiting in het Nationaal programma landelijk gebied. P10 heeft haar plek inmiddels verworven en wordt steeds vaker door het Rijk, de VNG en andere relevante organisaties gevraagd om ergens over mee te praten. Bovendien is sinds het begin van de P10 het aantal leden inmiddels gestegen naar 31. Met de contributieverhoging wordt de kernorganisatie uitgebreid door de strategische capaciteit te versterken, waarmee de kwetsbaarheid wordt verminderd.

Beleidsvoornemens:

Opkomen voor de gedeelde belangen van de gemeente aangesloten bij P-10.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

2022 was een redelijk jaar voor het grondbedrijf. Er was meer dan voldoende vraag naar bouwgrond. Helaas was het door zienswijzen en beroepen op bestemmingsplannen niet altijd mogelijk aan de vraag te voldoen. Er is geprobeerd deze minnelijk van tafel te krijgen en in sommige gevallen is dit mondeling gelukt maar uiteindelijk is dit niet vast kunnen leggen in een overeenkomst. Dit heeft vertraging in de uitvoeringswerkzaamheden opgeleverd en in de verkopen. Ook was er een enorme prijsstijging voor het bouw- en woonrijp maken door gebrek aan grondstoffen. De exploitaties zijn hierdoor onder druk komen te staan. In een aantal gevallen moest de verkoopprijs voor de gronden worden verhoogd.

Regionaal wordt de bedrijventerreinvisie voor Twente geactualiseerd. Twenterand heeft een claim neergelegd voor uitbreiding van Oosterweilanden. Grotere uitbreidingen moeten regionaal worden afgestemd met de twentse gemeenten en de provincie. Kleinere uitbreidingen van < 3ha moeten alleen gemeld worden in regionaal verband.

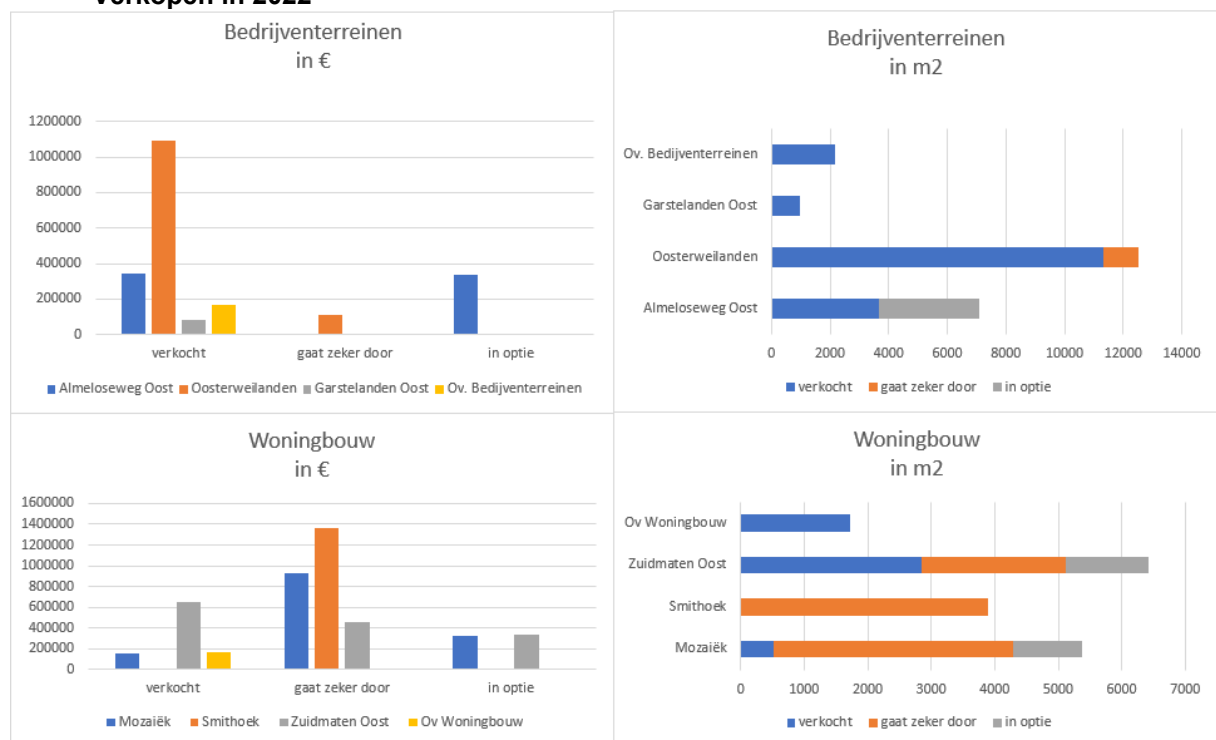
We krijgen meer en meer te maken met zwaardere milieuwetgeving m.b.t. o.a. stikstof. Tot nu toe heeft dit geen echte problemen opgeleverd, maar dit geeft geen garantie voor de toekomst.

Twenterand heeft te maken met een aantal grote Natura 2000 gebieden in de omgeving.

Eind '22 is overeenstemming bereikt voor aankoop van een perceel grond ten behoeve van woningbouw in Vriezenveen. In deze kern zijn onvoldoende kavels aanwezig voor woningbouw mogelijkheden. Met de aankoop kan in relatieve korte tijd voorlopig weer enig perspectief worden geboden, waarbij met name aan het goedkope segment wordt gedacht.

Organisatorisch is het team van grondzaken uitgebreid, waardoor zaken beter kunnen worden opgepakt en afgestemd. Ook is nu mogelijk beleidsstukken te evalueren en te actualiseren. Hier zal een start mee worden gemaakt en de processen zullen daarbij worden aangesloten.

Verkopen in 2022

Hoofdpijnen van het grondbeleid

Onderstaand wordt per complex ingegaan op de huidige situatie.

Oosterweilanden.

De 2e fase van het bedrijventerrein werd bouwrijp gemaakt. In eerste instantie zou een geheel nieuw bestemmingsplan worden opgeteld voor dit deel door de vele aanvullingen op het bestaande plan. Dit

proces duurde echter te lang en is er voor gekozen de uitwerkingsmogelijkheid van het geldende bestemmingsplan te benutten. Verwacht wordt dat medio 2023 gestart kan worden met het uitgeven van de gronden. In fase 1 liggen 2 kavels die nog niet zijn overgedragen.

Almeloseweg Oost.

Kavel 1 is door de optant terug gegeven voor verkoop. De kavel is opnieuw in optie gegeven. Het is de laatste kavel die nog verkocht moet worden. Het noordelijk deel waar ook kavel 1 in ligt moet nog woonrijp gemaakt worden.

Garstelanden Oost

De 2e fase moet nog bouwrijp gemaakt worden. De gesprekken met de kandidaat kopers lopen stroef o.a. door een gecompliceerde interne bedrijfsoverdracht. Verder blijkt dat de vraag groter is bij de aanwezige bedrijven dan waar wij als gemeente op dit moment in kunnen voorzien.

Rest kavel bedrijven

Kroezenhoek is geheel verkocht. Hier lag nog 1 kavel. In Vroomshoop Oost is 1 kavel overgedragen. Voor de mogelijke kavel ter uitbreiding van de werf wordt maar geen besluit genomen. Voor de derde kavel is nog geen belangstellende gevonden.

Zuidmaten Oost

Op het bestemmingsplan zijn een aantal zienswijzen ingediend. Met de zwaarste indiener zijn gesprekken gevoerd om een compromis te bewerkstelligen. Concreet is bereikt dat de vrije kavels in fase 3 wel verkocht mochten worden door gebruik te maken van het oude bestemmingsplan. Alle kavels in fase 3 zijn nu verkocht. Op het bestemmingsplan voor de kavel aan de Blesdijk is ook een zienswijze ingediend. Onbekend is nog wanneer een besluit op de zienswijze kan worden verwacht.

Mozaïek

Dit plan is bouwrijp gemaakt. De eerste woningen zijn opgeleverd door de projectontwikkelaar. Vier gemeentelijke kavels zijn verkocht. Kavel 5 en 6 zijn door de optanten terug gegeven omdat de financiering niet rond was te krijgen. Deze zijn opnieuw in optie gegeven. De verkopen van het middendeel door de projectontwikkelaar vallen tegen. De koopsom zal waarschijnlijk in 2 termijnen worden betaald aan de gemeente.

Smithoek

Voor de Smithoek is een prijsvraag uitgeschreven. Hier hebben 3 partijen op in geschreven en uiteindelijk is het beste plan gepresenteerd door een lokale ondernemer uit Den Ham. Hem is een koopovereenkomst aangeboden. Tot nu toe lopen echter de verkopen in dat gebied moeilijk door de hoge prijsstelling van de woningen.

Jaarwinst

Resultaat van de complexen in exploitatie	71.817 V
correctie boekingen boekwaardeverschillen	2.354 V
rentelasten van complexen niet in exploitatie	12.865 N
Resultaat overige gronden	28.531 N
Totaal	32.775 V

Het resultaat van de complexen in exploitatie is toegevoegd aan de reserve grondbedrijf.

Toelichting

Door de sterk gestegen kosten voor o.a. bouw en woonrijp maken moesten op een aantal complexen reeds genomen winsten in voorgaande jaren tot een bedrag van ca € 664.000, = worden teruggeboekt. Dit heeft een grote impact op het jaarresultaat. Het totaal resultaat van de in exploitatie genomen complexen sluit licht positief.

Resultaten 2022

Bedrijventerreinen

	kosten			inkomsten			winst			
	totaal	gemaakt	%	totaal	gemaakt	%	verwacht	t/m dienstjaar	genomen tot dj	dienstjaar
Garstelanden	2.833.993,24	1.875.649,63	66,18%	3.422.206,00	1.592.016,00	46,52%	588.212,76	181.104,24	87.197,07	93.907,17
Almloseweg Oost	11.459.218,30	10.394.379,68	90,71%	11.909.836,99	11.565.027,99	97,10%	450.618,69	396.911,48	700.054,36	-303.142,88
Oosterweilanden	9.676.063,50	7.209.428,21	74,51%	11.075.386,42	5.843.816,19	52,76%	1.399.322,92	550.120,36	181.704,99	368.415,37
restkavels bedrijven	597.981,57	562.970,43	94,15%	1.065.149,42	611.929,42	57,45%	467.167,85	252.674,57	181.493,91	71.180,66
Totaal bedrijven	24.567.256,61	20.042.427,95		27.472.578,83	19.612.789,60		2.905.322,22	1.380.810,65	1.150.450,33	230.360,31

Woningbouw

	kosten			inkomsten			winst			
	totaal	gemaakt	%	totaal	gemaakt	%	verwacht	t/m dienstjaar	genomen tot dj	dienstjaar
Kruidenwijk	2.505.337,98	1.389.075,60	55,44%	4.357.913,37	4.357.913,37	100,00%	1.852.575,39	1.027.153,74	1.388.247,72	-361.093,98
Zuidmaten Oost	11.380.806,97	9.019.676,27	79,25%	11.731.243,57	6.800.834,62	57,97%	350.436,60	161.007,28	8.893,50	152.113,78
vroomshoop centrum 1e fase	5.184.026,61	5.180.020,13	99,92%	5.199.083,03	5.199.083,03	100,00%	15.056,42	15.044,78	12.472,76	2.572,02
Smithoek	1.138.281,87	582.759,32	51,20%	1.395.855,25	7.553,00	0,54%	257.573,38	713,54	834,15	-120,61
Mozaïek	1.635.605,72	298.557,24	18,25%	1.955.172,00	260.772,00	13,34%	319.566,28	7.780,11	7.599,08	181,03
restkavels woningbouw	1.307.351,85	1.299.537,04	99,40%	1.874.645,89	1.468.740,39	78,35%	567.294,04	441.804,56	394.000,26	47.804,30
Totaal woningbouw	23.151.411,00	17.769.625,60		26.513.913,11	18.094.896,41		3.362.502,11	1.653.504,01	1.812.047,47	-158.543,46
Toaal exploitaties	47.718.667,61	37.812.053,55		53.986.491,94	37.707.686,01		6.267.824,33	3.034.314,66	2.962.497,80	71.816,86

Storting voorziening

Er zijn geen stortingen of onttrekking gedaan aan of vanuit de voorziening. Er zijn geen complexen waar een negatief resultaat wordt verwacht.

Parameters actualisatie

Voor de actualisatie van de exploitaties van de verschillende plannen zijn de volgende parameters aangehouden:

1. De rentetoerekening vast te stellen op 1,1%.
2. Stijgingspercentage van de kosten te stellen op 5 % per jaar en na 3 jaar op 2%
3. Stijgingspercentage van de kosten voor eigen personeel te handhaven op 5,5%
4. Percentage onvoorzien te handhaven op:
 - Eerste verkennende berekening 20%
 - Bestekberekeningen 15%
 - Actualisatie lopende complexen 10%.
5. Percentages onvoorzien overige kosten te handhaven op:
 - 5% bij uitgifte gronden tot 50%
 - 3% bij uitgifte gronden van 51 tot 75%
 - 2% bij meer dan 75% uitgegeven grond.
6. Toerekening eigen personeel
 - Aan woningbouw in totaal € 203.524,= per jaar
 - Aan bedrijventerreinen in totaal € 43.642,= per jaar
7. Voor het maken van bestekken door derden 5% van de kosten van bouw en woonrijp maken.
8. Website, communicatie en reclame
 - € 1.500 bij start van het project
 - € 250 jaarlijks voor actualisatie.
9. Uitgifte tempo voor de bedrijventerreinen stellen op 2 ha. per jaar en het tempo voor woningbouwkavels ongewijzigd te laten.
10. De uitgifte prijzen voor bedrijventerreinen te verhogen voor standaard kavel met € 5,= per m².
Voor parrel 5
langs de Rusluiweg de prijs te verhogen naar € 135,= per m².
11. De overige uitgifte prijzen ongewijzigd te laten

Paragraaf Lokale heffingen

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties voor de inwoners van Twenterand. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen wordt door de gemeenteraad, via de vast te stellen verordening, gedaan. De belastingverordeningen 2022 werden in de raadsvergadering van 14 december 2021 vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

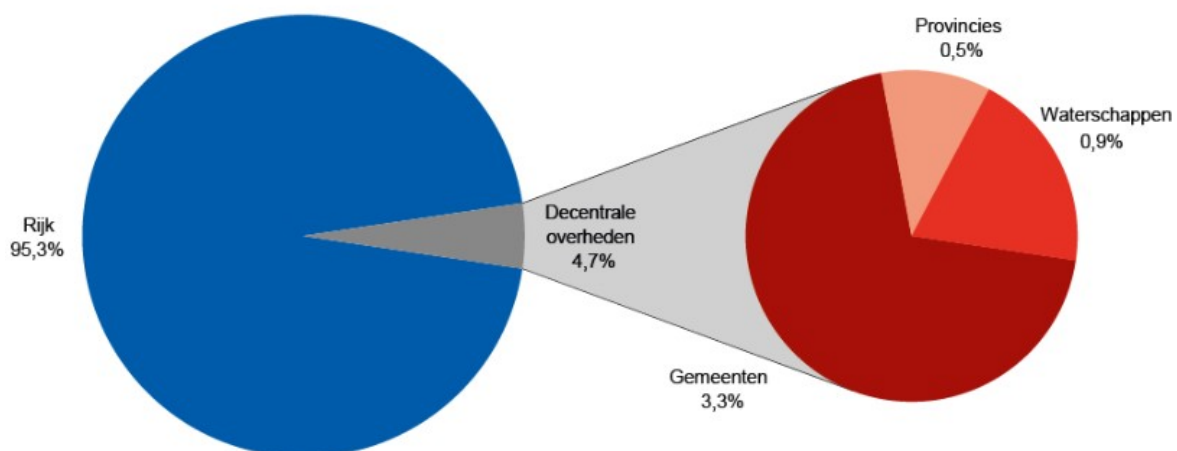
Volgens artikel 26 van het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf een verantwoording te bevatten van hetgeen in de begroting is opgenomen en bevat aldus:

- a. de verantwoording van de geraamde inkomsten;
- b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de heffingen, waar de geraamde baten de geraamde lasten niet mogen overtreffen, de inkomsten zich verhouden tot de lasten;
- d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. een beschrijving van het gevoerde kwijtscheldingsbeleid.

Hieronder worden in hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen benoemd op lokaal fiscaal gebied.

a. Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2022 3,3% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,7% voor hun rekening, de rijksoverheid 95,3%. Het aandeel van de gemeente Twenterand aan ontvangen belastingen en retributies bedraagt in dit geheel bijna 16,9 miljoen euro.

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2022

Belastingopbrengsten

Omschrijving	Raming 2022	Realisatie 2022
Afvalstoffenheffing	€ 2.494.815	€ 2.447.773
Begraafplaatsrechten	€ 580.000	€ 755.831
Forensenbelasting	€ 5.000	€ 5.811
Leges burgerzaken	€ 421.607	€ 433.965
Leges omgevingsvergunning	€ 984.014	€ 1.035.699
OZB eigenaren woning	€ 5.574.261	€ 5.667.527
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.576.922	€ 1.576.896
OZB gebruikers niet-woning	€ 1.359.836	€ 1.107.965
Rioolheffing	€ 3.641.260	€ 3.782.587
Toeristenbelasting	€ 45.000	€ 78.320
	€ 16.682.715	€ 16.892.375

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- het coalitieakkoord 2018-2022;
- landelijke wet- en regelgeving.

Hervorming lokaal belastinggebied

In 2015 kondigde het Rijk een belastingherziening aan. Grote veranderingen in lokale heffingen hebben zich sinds die tijd niet voorgedaan en de richting is niet eenduidig: tegenover het verdwijnen van de macronorm voor de OZB (minder Rijksbemoediging) staat het afschaffen van de precario op ondergrondse leidingen (verkleinen gemeentelijk belastinggebied). In het coalitieakkoord van het huidige kabinet is nu het volgende opgenomen: “Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de beschouwing betrokken.” Daarmee is de discussie over een ruimer (lokaal) belastinggebied weer actueel. Uitbreiding kan echter in 2026 (inzet coalitieakkoord) slechts aan de orde komen als aan de geformuleerde randvoorwaarden is voldaan. Daarbij vormen met name ‘de financiële verhoudingen op orde’ en ‘geen verhoging van de lastendruk’ harde ijkpunten.

Bezwaar en beroep bij kwijtschelding

Momenteel is geen bezwaar mogelijk tegen een beschikking uitstel van betaling. Tegen een beschikking kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is nu administratief beroep bij het college mogelijk. In de toekomst is in beide gevallen eerst bezwaar bij de invorderingsambtenaar mogelijk en is daarna de fiscale rechter bevoegd (rechtbank in eerste aanleg, gerechtshof in hoger beroep en Hoge Raad in cassatie). Wanneer deze landelijke wijziging in werking treedt is nog niet bekend. Er zijn politieke geluiden dat e.e.a. mogelijk per 2024 wordt ingevoerd.

De Omgevingswet en leges

Op 1 januari 2023 zouden de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking treden. Dit is echter opnieuw uitgesteld tot 1 januari 2024. Voor een zorgvuldige invoering is meer tijd nodig om te oefenen, te testen en te zorgen voor extra ondersteuning bij het bevoegde gezag. Dit geeft het Rijk, gemeenten, provincies, waterschappen en uitvoeringsorganisaties meer ruimte om de implementatie van de wet op een zorgvuldige en verantwoorde wijze af te ronden. Door deze inwerkingtreding van beide wetten kan er veel veranderen. Dit is sterk afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. Het principe van legesheffing verandert niet. Ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges verandert niet. Toch zijn er een aantal zaken die wel gaan veranderen:

- Nieuwe activiteiten toegestaan om leges over te heffen
- (Mogelijk) minder vergunningplichten
- De ‘knip’: het splitsen van de bouwtechnische en de ruimtelijke vergunning
- Gemeentelijke kosten worden hoger of lager
- Gemeentelijke kosten verschuiven
- Meer integrale vergunningen (meerdere gezagen betrokken)
- Planactiviteiten worden minder complex (of juist complexer)

De VNG vraagt met de notitie 'Discussie-leidraad leges en de stelselwijziging Omgevingswet'

aandacht voor het onderwerp en het belang voor gemeenten om hier - op basis van de eigen keuzes - over na te gaan denken. Ook worden suggesties gedaan voor de onderwerpen. Zij vragen gemeenten om hierover met hen van gedachten te wisselen. Via de regionale implementatiecoaches (RIO's) zullen er (digitale) discussies-sessies worden opgezet, om deze materie samen verder uit te diepen.

Waterzorgheffing

Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken, want van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt. De huidige verordening Rioolheffing (model VNG) dekt dan niet meer de lading. Het schept een beeld van een belasting voor een buizenstelsel. Bij belastingplichtigen die daar niet op zijn aangesloten roept dat weerstand op. De gemeentelijke watertaken omvatten een breed palet. Zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater hebben een centrale plaats in de ordening van de publieke ruimte. Gemeenten moeten maatregelen nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren, zodat er over een droge weg kan worden gereden. Iedereen heeft daar profijt van. De VNG heeft hiervoor een nieuw modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Ontwerpbesluit proceskosten bestuursrecht

Bij Besluit van 8 december 2020 is bepaald dat per 1 juli 2021 de waarde per punt voor een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand in de beroeps- en hoger beroepsfase met 40% is verhoogd van € 534 naar € 748. Deze verhoging gold niet voor WOZ-taken. Echter heeft de Hoge Raad op 27 mei 2022 uitspraak gedaan dat dit in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. Hierdoor geldt de verhoging nu ook voor (hoger) beroep en cassatie in WOZ-procedures.

Lokale kwijschelding

De Tweede Kamer heeft in de afgelopen kabinetsperiode drie moties aangenomen over verruiming van de vermogensnorm bij kwijschelding van de lokale belastingen. Samengevat is aan het Kabinet gevraagd om (1) een extra financiële vermogensbuffer voor AOW'ers toe te staan, (2) een simpelere toets voor AOW'ers en (3) het verhogen van alle relevante vermogensnormen tot maximaal de vermogensnorm in de Participatiewet. De minister schrijft in een brief aan de Kamer dat daarvan één motie uitgevoerd wordt. Gemeenten en waterschappen mogen voor de groep AOW-gerechtigden en volledig arbeidsongeschikten per 1 januari 2022 de vermogensnorm met maximaal € 2.000 ophogen. Hiertoe is op 17 september 2022 de Regeling kwijschelding belastingen medeoverheden in werking getreden. De Gemeenteraad mag nu voor de groep AOW-gerechtigden en volledig arbeidsongeschikten besluiten om per 1 januari 2022 de (financiële) vermogensnorm met maximaal € 2.000 op te hogen.

Amendement Omtzigt

De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantines, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. Een aantal gemeenten compenseert buiten de belastingheffing om de OZB geheel of gedeeltelijk of overweegt dit te doen.

In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat voor - nader door de gemeente te bepalen - sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven kunnen gelden, maar het woningtarief.

In de OZB-verordening van een gemeente kan (het amendement biedt de mogelijkheid om dit te doen, het is niet verplicht) een bepaling opgenomen worden strekkende tot het toepassen van het woningtarief voor nader te bepalen onroerende zaken.

De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig en niet duidelijk. Op 30 mei 2022 heeft minister Bruins Slot (BZK) in een brief aan de Tweede Kamer geschreven dat een lager ozb-tarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en andere sociaal belang behartigende instellingen moeilijk te realiseren is via een wettelijke regeling. Uit overleg met gemeenten is geconstateerd dat er bij deze fiscale mogelijkheid zwaarwegende praktische uitvoerings- en toepassingsvraagstukken spelen, met betrekking tot de afbakening, die niet eenvoudig op te lossen zijn. Daarom geeft de minister opdracht tot een extern onderzoek. Aan dit onderzoek zullen het Rijk,

de VNG en gemeenten deelnemen. Het college volgt de ontwikkelingen uiteraard met aandacht en zal op een later moment een afweging maken over de toepassing van de wettelijke mogelijkheden.

Lokale heffingen

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op beide. Ongebonden lokale heffingen (zoals de OZB) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Overzicht (on)gebonden belastingen

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Onroerende-zaakbelastingen	Afvalstoffenheffing
Forensenbelasting	Leges en Rechten
Toeristenbelasting	Rioolheffing

Kostendekking

Kostendekking

Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. Bij de toepasselijke heffingen zijn de lasten-batenoverzichten en specifieke beleidsuitgangspunten vermeld. Naast de lasten die direct uit de taakvelden zijn af te leiden, mogen ook overheadkosten en BTW worden toegerekend. De BTW is berekend als opslag over de 'derdenkosten'. De afschrijvingslasten zijn ontstaan uit investeringen waarbij deels sprake is van derdenkosten. De BTW daarover is ook meegenomen.

Mate van kostendekking van de gebonden belastingen

De gebonden heffingen mogen maximaal kostendekkend zijn. Dit wordt op begrotingsbasis bepaald.

In werkelijkheid waren de lasten en baten per heffing:

Overzicht afval

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

<i>Afvalstoffenheffing</i>	<i>Lasten taakveld</i>	<i>Overhead (0.4)</i>	<i>BTW</i>	<i>Totale lasten</i>	<i>Heffing</i>	<i>Overige baten (0.8)</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Kosten dekkendheid</i>
7.3 Afval	1.871.613	462.650	384.027	2.718.290	-2.447.773	-349.577	-2.797.351	102,91%
6.3 Inkomensregelingen	79.060			79.060				-2,91%
Totaal	1.950.673	462.650	384.027	2.797.350	-2.447.773	-349.577	-2.797.351	100,00%

Overzicht riool

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

<i>Rioolheffing</i>	<i>Lasten taakveld</i>	<i>Overhead (0.4)</i>	<i>BTW</i>	<i>Totale lasten</i>	<i>Heffing</i>	<i>Overige baten (0.8)</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Kosten dekkendheid</i>
7.2 Riolering	3.651.496	578.358	241.489	4.471.343	-3.782.587	-1.152.403	-4.934.990	104,22%
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	112.693		23.665	136.358			-	
6.3 Inkomensregelingen	127.289			127.289			-	
Totaal	3.891.478	578.358	265.154	4.734.990	-3.782.587	-1.152.403	-4.934.990	104,22%

Begraafrechten

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

<i>Begraafrechten</i>	<i>Lasten taakveld</i>	<i>Overhead (0.4)</i>	<i>BTW</i>	<i>Totale lasten</i>	<i>Heffing</i>	<i>Overige baten (0.8)</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Kosten dekkendheid</i>
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	412.969	250.000		662.969	-755.831	-1.770	-757.601	114,27%
Totaal	412.969	250.000	-	662.969	-755.831	-1.770	-757.601	114,27%

Woonlastenontwikkeling

Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. Onderstaand overzicht geeft de hoogte van de woonlasten in Twenterand voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in 2020, 2021 en 2022 weer.

Woonlastenontwikkeling in Twenterand:

Woonlastenontwikkeling	2020	2021	2022
OZB Eigenaar	360,30	382,35	499,13
afvalstoffenheffing (meerpersoons)	169,49	179,64	192,46
Rioolheffing	249,96	260,04	265,32
Totale woonlasten	779,75	822,03	956,91

Woonlastenontwikkeling vergelijk Twentse gemeenten

De gemeentelijke woonlasten voor een eigenaar/bewoner van een woning stegen in 2022 met 16,4%. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het grootste deel hiervan verklaard wordt door de stijging van de gemiddelde woningwaarde (met bijna 10% t.o.v. 2021). Voor een huurder van een woning stegen de gemeentelijke woonlasten met 4,1%, omdat deze geen onroerendezaakbelasting betalen. In onderstaand overzicht uit de publicatie over 2022 worden de lokale lasten van de Twentse gemeenten met elkaar vergeleken.

	bruto woonlasten eigenaar-gebruiker woning				stijging in % tov 2021	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2021	2022	2021	2022		
Almelo	845	943	886	986	11,60%	11,20%
Borne	820	884	845	914	7,80%	8,10%
Dinkelland	773	879	797	908	13,70%	13,90%
Enschede	818	927	852	962	13,30%	12,90%
Haaksbergen	908	973	956	1021	7,10%	6,70%
Hellendoorn	876	902	938	902	3,00%	-3,80%
Hengelo	755	860	795	901	13,90%	13,40%
Hof van Twente	808	-	840	-	-	-
Losser	880	960	898	990	9,10%	10,30%
Oldenzaal	761	828	797	864	8,90%	8,40%
Rijssen-Holtten	594	615	636	667	3,60%	4,90%
Tubbergen	695	784	723	813	12,70%	12,40%
Twenterand	785	916	822	957	16,70%	16,40%
Wierden	798	863	825	892	8,10%	8,10%
Overijssel	764	835	796	868	9,30%	9,00%
Nederland	737	826	811	904	12,10%	11,50%

Kwijtscheldingsbeleid

Elke gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
 - Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m³
 - Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
 - Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
 - Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
 - Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.
- In 2022 is in totaal voor een bedrag van ruim € 206.000 verleend aan kwijtscheldingen.

